

SUOMI-NISTI

suoneen = ränniin
kavallus = syyhky
laimata = skruttaa
annos = töötit
epäluotettava = käärme

== Suurikien hyysäyslehti

VIESTI

Kuinka nisti kotoutetaan?

Kun korvaushoidossa oleva narkomaani
yrittää sopeutua takaisin yhteiskuntaan,
kieli ei ole ainoa este.

10 Syyllisyys
on keskiluokan
häpeää

18 Ministeri
leikkaisi maahan
jääneidenkin tukia

4 Kekkonen ja
melkoinen
sote-ratkaisu

> 1/2016

14

10

- 3 Pääkirjoitus: Riku Siivonen
- 4 Pakinoitsija Kekkonen ja sote-ratkaisu
- 5 Reportaasi: Virossa vaihdetaan ruiskut, mutta HIV ei pysähdy.
- 9 Kolumni: Jukka Orma kirjoitti pienen julistuksen.
- 10 Häpeän suhteellisuusteoria
- 14 Aikojensa vahvat: Cecilia ja Pauliina
- 18 Henkilö: Hanna Mäntylä, ministeri
- 23 HDL-sivut
- 24 Munkkisaaren yksisarviset ja Anja Snellman
- 28 Korttelin kasvo: Kreetta Onkeli
- 33 Kirja: Uskonko, kysyvät yrittäjä ja psykologi.
- 35 Kolumni: Karin Strandberg

Viesti Helsingin
Diakonissalaitoksesta
122. vuosikerta

Ilmestyy neljästi vuodessa
www.viestilehti.fi
Twitter: @Viestilehti

Päätoimittaja
Riku Siivonen
riku.siivonen@hdl.fi

Kannen kuva
Iiro Törmä

Ulkoasu
AD Iiro Törmä
Ulkoasukonsepti Markus Frey

Julkaisija
Helsingin Diakonissalaitos
p. 09 77 501
Alppikatu 2, 00530 Helsinki

Tämän numeron tekijät
Henna Aaltonen, Jaana af
Hällström, Ilkka Karisto,
Kekkonen, Ari Lahdenmäki,
Asta Leppä, Robert Lind-
ström, Arttu Muukkonen,
Anna-Sofia Nieminen, Jukka
Orma, Olli-Pekka Orpo, Alek-
si Poutanen, Marko Turunen,
Juha Törmälä.

Painopaikka
Grano, Kuopio
ISSN-L 1235-1024
ISSN 1235-1024 (Painettu)
ISSN 2323-5845 (Verkköjulkaisu)

Tilaukset ja
osoitteenmuutokset
Helsingin Diakonissalaitos
Neuvontapalvelut p. 09 77 501
viesti.osoitteet@hdl.fi

Yritä tässä nyt sitten keskustella

ARTTU MUUKKONEN

"Rasismin vastustamisessa ei saa olla tolkkua, vaan luja ääni."

En jaksakaan enää yhteiskunnallista keskustelua, puuskahdin ties monennenkoko kerran vaimolle aamukahvipöydän ääressä. Ennen olin mielelläni mieltä monistakin asioista, mutta enää en halunnut.

Tai paremminkin: enää en uskalla.

Se johtuu siitä, että jopa oman kuplani sisällä ovat alkaneet äänenpainot koventua. Jos ennen vaadittiin, että ihmisten pitäisi puhua heikompiosaiten puolesta, niin nykyään vaaditaan, että heidän puolestaan puhutaan oikein. Joku erehtyi muutama viikko sitten kaipaamaan julkiseen keskusteluun tolkun ihmisten ääntä. Sellaista sovittelevaa otetta.

Sitä paheksuttiin, koska rasismin vastustamisessa ei saa olla tolkkua, vaan luja ääni.

Aiemmin luulin olevani ainoa pelokkaaksi muuttunut keskustelijaj, mutta sitten tajusin, että samanlaisia ääniä kuulevat – ja päästävät – muutkin. Enemmistö on hiljenemässä.

KÄY SIINÄ SITTEEN DIALOGIA, kun keskustelukumppani määrää sallitun tyylilajin. Faktoilla ei tietenkään ole väliä. Esimerkiksi Helsingin Diakoniasalaitos on kymmeniä vuosia majoittanut niitäkin suomalaisia asunnottomia, joita kukaan muu ei enää suostu majoittamaan. Hankalia, väkivaltaisia – toivottomia tapauksia.

Mutta arvatkaa, estääkö se turvapaikanhakijoiden auttamistyötä vihaavia lähettämästä meille viestejä: Miksi ette tee suomalaisten hyväksi mitään?

Tiedoksi: me autamme niitäkin suomalaisia, joita sinä, hyvä maahanmuuttokriitikkomme, et edes halua nähdä arjessasi.

KAIKEN KORJAAVIA HOPEALUOTIRATKAISUJA ei ole. Siksi niin minun kuin muidenkin keskustelijoiden on lopulta hyväksyttävä, että maailma on täynnä pieniä valintoja, päätöksiä, kamppailuja ja hetkiä, joissa harvoin on kannaltamme pelkkiä hyviä puolia. Silti ne eivät välttämättä ole pahasta.

Kun joku perää tolkkua, hän ei ehkä ole salaa rasisti. Kun joku auttaa turvapaikanhakijoita, hän saattaa samalla auttaa myös suomalaisia.

Riku Siivonen
Päätoimittaja

Kekkonen

Kirjoittaja käyttää asemansa vuoksi nimimerkkiä.

Salainen sote-ratkaisu

LUOTETTAVIEN LÄHTEIDENI mukaan hallituspuolueet ovat salaa päässeet sopuun sosiaali- ja terveyspoliittisesta kokonaisuudistuksesta.

Pian julkisuuteen tulevan esityksen mukaan Suomi jaetaan kunnista erillisiksi sosiaaliterveyskunta-alueiksi eli sotkuiksi. Sotkujen rajat noudattavat kuntarajoja, paitsi alle 50 vuotta sitten tapahtuneiden kuntaliitosten osalta, joiden kohdalla käytetään rajoja ennen liitoksia. Kansan ääni varmistetaan kokemusasiantuntijoiden käytöllä. Todelisena innovaationa pidetään sotkujen käytäntöjen räätälöintiä paikallisiin kulttuureihin sopiviksi.

SAAMIENI TIETOJEN MUKAAN Pohjanmaalla jokainen puolue saa päätettäväkseen joko sosiaali- tai terveyspoliittiset asiat, jotta puurot ja vellit eivät mene sekaisin. Valinta ratkaistaan hutunkeitolla.

Pohjanmaan budjettiratkaisut päätetään puolueiden voimasuhteiden mukaan koottujen pesäpallojoukkueiden ottelulla. Lihavina vuosina pelataan supervuoro.

HALTUUNI SAAMASTANI ESITYSTEKSTISTÄ käy ilmi, että Helsingissä kaikki sote-palvelut muutetaan videopuheluina toteutettaviksi etäpalveluiksi. Ne toimivat tekoälyn voimalla. Tietokoneessa vastaa aina **Pekka Sauri**. Työhyvinvoinnin ylläpitäminen siirretään AKT:n Helsingin Piirin järjestettäväksi.

KONKARI SISÄPIIRISTÄ VARMISTAA, että Tampereella kaupunki järjestää sosiaali- ja terveyspalvelut eli tilaa ne Ilvekseltä. Tappara tuottaa palvelut ja **Kalervo Kummola** saa eläkeviran kunnanpsykologina.

Sote-alan työntekijöiden palkan suorituslisä kytetään SM-liigan runkosarjan pistetilanteeseen. Ylin

päätävä elin kiistatilanteissa on **Raipe Helminen**.

RÄÄKKYLÄ-ATTENDON sosiaaliterveyskunta-alueella ei tapahdu oleellisia muutoksia.

TURUSSA PUOLUEIDEN KESKEN käydään sosiaali-terveyspoliittinen kauneuskilpailu. Tuomaristona toimii Turun seudun kauppakamari.

Kokemusasiantuntijana käytetään kirjailija **Riku Korhosta**, koska hän on kirjoittanut Lääkäriromaanin. Ylin päätävä elin on **Sture Fjäderin** varjo.

KITILÄN SOSIAALITERVEYSKUNTA-ALUEEN päätöksentekojärjestelmässä valittavien sosiaaliterveyskunta-alueen johtajien tulee olla myös kunnanhallituksen jäseniä, minkä lisäksi heillä tulee olla yrittäjäsukulaisia, jotka voivat tuottaa tarvittavat palvelut.

Kokemusasiantuntijana toimii vt. kunnanjohtajan sijaisen varahenkilö, joka jäävää itsensä muissa kuin itseään koskevissa asioissa.

"Turussa ylin päätävä elin on Sture Fjöderin varjo."

NÄHTÄVÄKSI JÄÄ, löytyykö puolueista riittävästi jäseniä täyttämään uudet hallinnolliset viirat, joita arvioidaan uudistuksessa syntyvän noin 4 700. Kustannuksiin haetaan rahaa Euroopan sosiaalirahastolta.

Käyttäjä saa välineitä Andrei Altdorfilta viimeisellä rautatieasemalla.

Virossa kontakti ruiskunvaihtajiin jää lyhyeksi

Huumeidenkäyttäjät saavat Tallinnassa terveysneuvontaa kansalaisjärjestöiltä. Convictuksen työntekijöistä puolet on entisiä huumeongelmaisia.

TEKSTI > ARI LAHDENMÄKI KUVAT > KARI PULLINEN

Oranssin markiisin yllä lukee valokirjaimin Outlet. Harmaa kerrostalo Tartu maantee 32:ssa edustaa tyypillistä Tallinnan keskustan arkkitehtuuria 1950-luvulta.

Lappu ovelsa kertoo kuitenkin, että täällä ei enää myydä merkkivaatteita halvalla vaan vaihdetaan ilmaiseksi ruiskuja ja neuloja. Terveysneuvontapiste on avoinna kello 10–22.

Eteisessä istuu virolaiseen tapaan pöydän takana rouva. Hän pitää kirjaa kävijämäärästä. Ovensuussa lojuu laatikko, josta voi ottaa mukansa ruisleivän.

Kirje Tallinnasta

Sarjassa tutustutaan sote-ratkaisuihin maailmalla.

Nuhjuisissa mutta tarkoitustaan palvelevissa tiloissa ottavat vastaan myös sairanhoidtaja sekä psykologi ja sosiaalityöntekijä. Palvelun tuottaja, MTÜ Convictus Eesti, on ruotsalaistaustainen kansalaisjärjestö, viroksi mittetuludusühing.

Viron Convictus tarjoaa suonensisäisesti huumeita käyttäville välineidenvaihdon lisäksi hiv-pikatestejä, vertaistukea ja taideterapiaa. Vankilatyötä yhdistyksellä ei juuri nyt ole, sillä se hävisi palvelun tuottamisesta järjestetyn tarjouskilpailun.

Ulkotyöntekijä **Andrei**

Altdorf, 48, valmistautuu lähtemään Itä-Tallinnan Lasnamäelle etsimään käyttäjiä, jotka haluavat vaihtaa välineitä. Raamikas mies on pukeutunut sinisiin farkkuihin ja Metallica-huppariin.

Altdorf sulloo selkäreppuunsa ruiskuja ja neuloja sekä pistoskohdan puhdistamiseen tarkoitettuja lappuja. Käytettyjä välineitä varten reppuun tulee vielä tyhjä kanisteri.

Altdorf vaihtaa käyttövälineitä ja antaa neuvoja välillä myös täällä toimistolla, vaikka suurin osa vuoroista menee etsivässä työssä. Altdorfin

Sosiaalityöntekijä Anna Heinsoolta kysytään muun muassa velkaneuvonnasta.

”Olemme suunnitelleet tänne tyylikästä vieroitushoitoa skandinaaveille.”

työpaikka on vakituinen, ja hän asuu vuokra-asunnossa. Toisin oli seitsemän vuotta sitten.

PERJANTAI-ILTAPÄIVÄNÄ loppuvuodesta 2008 Altdorf saapui Tallinnaan päästyään vapaaksi Virun vankilasta. Ilma oli kylmä ja maassa lunta.

Altdorf oli kärsinyt puolentoista vuoden tuomion huumeiden hallussapidosta. Ennen tuomiotaan hän oli joutunut myymään asuntonsa, jotta voisi maksaa huumeita myydessä syntyneen 50 000 kruunun (runsaan 3 000 euron) velan.

”Menin sosiaalityötoimistoon mutta kello oli yli kolmen iltapäivällä ja virastot olivat kiinni. Sanoivat, että tule maanantaina uudes-

taan”, Altdorf kertoo.

Viikonlopun vasta vapautunut vanki yöpyi rappukäytävissä. Maanantaina hänet lähetettiin yömajaan Tallinnan laitakaupunkiin Kopliin.

Päivät kuluivat päiväkeskuksessa, mutta kello 15–21 piti vain kävellä ulkona. Sitteen pääsi yömajaan. Altdorf oli päättänyt pysyä raittiina. Vankilaelämä sai jäädä.

”Huumekaupassa on vain ajan kysymys, milloin jää kiinni”, Altdorf sanoo nyt. ”Se ei enää kiinnostanut.”

Ystävänsä kautta Altdorf hakeutui nimettömien narkomaanien NA-ryhmään.

Parin päivän kuluttua hän sai asuntolapaikan, joka maksoi 300 kruunua (noin 20 euro) kuussa.

NA:ssa hän kuuli Convic-

tuksesta ja aloitti vertaistyön vapaaehtoisena. Muutaman kuukauden vapaaehtoisuuden jälkeen, talvella 2009, hän sai nykyisen työnsä.

VIRON Convictuksen johtaja **Meelis Resev**, 39, kertoo, että puolet järjestön työntekijöistä on entisiä huumeidenkäyttäjiä. Malli on peräisin ruotsalaisesta emoyhdistyksestä.

Virossa toiminta pyörii valtion ja kunnan rahalla: valtio rahoittaa sitä 350 000 eurolla vuodessa ja Tallinnan kaupunki 40 000–50 000 eurolla. Vertaistukeen saatiin vuodenvaihteeseen asti rahaa Euroopan sosiaalirahastolta.

”Rahaa voisi olla enemmän, mutta se riittää perustarpeisiin”, Resev sanoo.

Jos rahoitusta saadaan lisää, suunnitelmissa on päiväkeskuksen perustaminen.

”Etsimme paraikaa muita rahanlähteitä. Pitäisi keksiä tapoja saada rahoitusta itse.”

Resevin mukaan Convictus on pohtinut yksityisen

terveyskeskuksen perustamista Viron markkinoille. Sen tuottoja käytettäisiin huumeriippuvaisten auttamiseen.

Villimpi ajatus on katkaisuhuoltoaseman perustaminen varakkaille. Mahdollisia asiakkaita olisivat vaikkapa rikkaat ruotsalaiset kokaiiniaddiktit.

”Olemme suunnitelleet tänne tyylikästä vieroitushoitoa skandinaaveille. He voisivat tulla rehaan inognito”, Resev sanoo.

Convictuksen nykyiset asiakkaat ovat enimmäkseen kaikkein huono-osaisimpia virolaisia. Heistä 90 prosenttia on vironvenäläisiä. Resevin mielestä se vihjaa riippuvuuden sosiaalisesta luonteesta.

”Kun Neuvostoliitto romahti, virolainen enemmistö alkoi 1990-luvun alussa kehittyä nopeammin ja venäläiset joutuivat eristyksiin. Tämä ryhmä ei nähnyt itsellään tulevaisuutta vaan alkoi käyttää enemmän alkoholia ja huumeita.”

Alikulkutunnelissa Andrei Altdorf keskustelelee vapaaehtoistyöntekijä Valentina Kaljainen kanssa.

TOISIN KUIN Suomessa Viron laki ei vaadi, että suonensisäisesti huumeita käyttäville järjestetään terveysneuvontaa.

Maan terveystutkimuslaitoksen TAI:n tiedottaja Maris Jakobson kertoo sähköpostitse, että terveysneuvontaa ollaan sisällyttämässä kansanterveyslakiin, jonka muutos on valmisteilla. Nytkin terveysneuvonta mainitaan sosiaaliministeriön ohjelmassa.

Viron ensimmäinen hiv-diagnosi tehtiin vuonna 1988. Ruiskujenvaihto alkoi kymmenen vuotta myöhemmin.

Viron hiv-positiivisten määrä asukaslukuun nähden on Euroopan suurin. Maassa on tehty yli 9 000 hiv-diagnosia viime vuoden loppuun mennessä.

Suomessa ensimmäinen hiv-diagnosi tehtiin vuonna 1980 ja yhteensä diagnooseja on tehty 3 500. Suomessa on 5,5 miljoonaa asukasta ja Virossa 1,3 miljoonaa.

Convictuksen ohella Virossa on kaksi muuta merkit-

tävää toimijaa, jotka tarjoavat huumeidenkäyttäjille terveysneuvontaa. Päinvastoin kuin esimerkiksi Helsingissä palveluja ei ole Tallinnassa kilpailutettu.

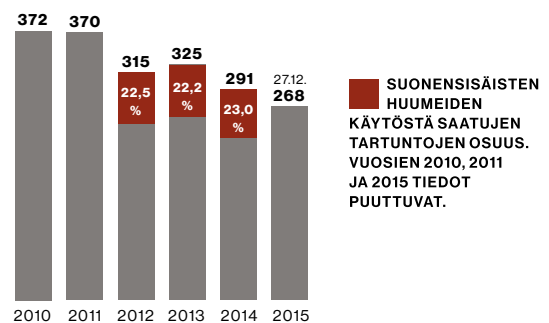
Meelis Resev kaipasi Convictukselle päiväkeskusta, koska nyt asiakkaisiin saadaan vain hyvin lyhytaikainen kontakti.

”Kun asiakkaamme tulevat kadulta, ensimmäinen taso järjestelmässä on, että he saavat palveluja kaltaisiltamme järjestöiltä. Seuraava aste ovat vankilat”, Resev sanoo.

”Ehkä 80–90 prosenttia asiakkaistamme pääsee tuolle ylempälle tasolle ja ainakin kerran elämässään kuiville mutta vain 5–7 prosenttia jatkaa matkaansa ylöspäin. Suurin osa sen sijaan puutoa takaisin ja kuolee jonain päivänä.”

Päiväkeskuksessa he voisivat viihtyä pari tuntia, saada ruokaa ja teetä ja keskustelua. Convictus haluaisi kehittää pilottiohjelman, johon kuuluisi kuntoutussuunnitelma

HIV-TARTUNTOJEN MÄÄRÄ VIROSSA 2010–2015

Virossa huumeidenkäyttäjien HIV-epidemia jatkuu – toisin kuin Suomessa, jossa esimerkiksi HDL:n Munkkisaaren palvelukeskus tavoitti tartunnan saaneet huumeriippuvaiset.

asiakkaille.

Se edellyttäisi yhteistyötä viranomaisten ja muiden järjestöjen kanssa, mutta tätä nykyä yhteistyö on Resevin mielestä Virossa vähänlaista.

CONVICTUKSEN toimistossa sosiaalityöntekijä **Anna Heinsoo**, 40, auttaa asiakkaita arjen ongelmissa. Hän kertoo asiakkaille, mitä palveluja

nämä voisivat saada ja miten niitä haetaan.

”Kysyn, saavatko he heille kuuluvia tukia, ja suositan, mitä kannattaa hakea. Yleisimmät kysymykset liittyvät sakkojen maksamiseen ja velkaneuvontaan”, Heinsoo kertoo.

Monesti asiakkailta on henkilökortti kateissa. Heinsoo täyttää heidän kanssaan

”Se oli neuvosto-aikaa. Oli toisenlaiset mahdollisuudet.

hakemuksen, jolla saa vapautuksen henkilötodistuksen maksusta, 35 eurosta. Viro on kuuluisa sähköisistä palveluistaan, joiden käyttämiseksi sirullinen henkilökortti on välttämätön.

Heinsoon lisäksi Convictuksessa työskentelee toinenkin sosiaalityöntekijä, joka jalkautuu kadulle ruiskunvaihtajien mukaan. Tänäkin Lasnamäelle lähtevän Altdorfin mukaan tulee kuitenkin toinen ulkotyöntekijä **Roman Aršavin**, 34.

Aršavin on pakannut välinearsenaalinsa isoon On/Off-liikkeen muovikassiin. Parivaljakko suuntaa läheiselle Keskturgin raitiovaunupysäkille. Sää on kylmä, ja Tallinaan sataa ensilumi.

Ennen Lasnamäelle menoa ulkotyöntekijät käyvät rautatieasema Balti jaamilla eli Baltian asemalla.

”Huumeita on saatava, vaikka sää olisi millainen”, Altdorf sanoo. Hän on varma, että asemalla riittää asiakkaita.

Niin todellakin on. Raitiovaunumatkan jälkeen Altdorf näkee heti tuttuja kasvoja viimaisilla junalaitureilla.

Hän antaa ruiskuja nuorelle miehelle ja kirjaa sitten asiakkaan nimimerkin ja vastaanotettujen sekä luovutettujen välineiden määrän vihkoonsa. Ensi alkuun varautuneesti toimittajaan ja valokuvaajaan suhtautunut mies alkaa pian tarinoida vuolaasti.

Hän ei puhu lainkaan viroa, mutta kertoo englanniksi olevansa 27-vuotias ja esittäytyy Aleksiksi. Aleks

sanoo vihaisesti, että Virossa poliisi varastaa takavarikosta huumeita. Hänen kertomaan tapauksessa kateisiin on jäänyt huimat sata kiloa.

”This is our difference”, Aleks sanoo. Siinä Suomen ja Viron ero.

Asemalta Vanhaan-kaupunkiin johtavassa kolossa alikulkutunnelissa Altdorf ja Aršavin tapaavat **Valentina Kaljaginen**, 33, joka on Convictuksen vapaaehtoistyöntekijä.

”Hän tekee käytännössä samaa työtä kuin me”, Altdorf selittää.

Kaljagine kertoo olevansa entinen huumeidenkäyttäjä. Hänellä on 16-vuotias tytär ja viisivuotias poika.

Kaljagine sanoo useita kertoja vastustavansa huumeiden laillistamista. Hänen tyttärensä on nyt siinä iässä, jossa joutuu alttiiksi huumeetarjouksille.

Kaljagine on ollut ”neljästä viiteen kertaa vankilasssa”, yhteensä ”kahdeksan yhdeksän vuotta”. Silloin lapset ovat olleet isovanhem-

piensa hoivissa.

Nyt hän on ollut kaksi ja puoli vuotta kuivilla. Hän alkoi käyttää huumeita 13-vuotiaana.

”Se oli neuvosto-aikaa. Ei ollut psykologeja, joiden puoleen kääntyä. Oli toisenlaiset mahdollisuudet”, Kaljagine sanoo venäjäksi. Hän on kotoisin Tallinnasta, mutta ei puhu lainkaan viroa.

Kaljagine on työskennellyt muun muassa ompelijana, kokkina ja siivoojana. Hän sanoo tekevänsä vapaaehtoisuustyötä, jotta muut välttyisivät hänen kohtaloltaan.

Kaljagine on ylpeä työstään ja esittelee varusteisiinsa kuuluvaa naloksoniruiskua. (Naloksoni on opiaatin vasta-aine.)

Convictuksen työntekijöillä on sellainen mukanaan siltä varalta, että he kohtaavat yliannoksen opiaatteja saaneen asiakkaan. Kaljagine sanoo kerran joutuneensa käyttämään naloksonia.

Mutta nyt alkaa lähestyä aika, jolloin hänen on haettava lapsi päiväkodista. Altdorf

ja Aršavin lähtevät Lasnamäelle, josta eräs asiakas on soittanut: hänellä on runsaasti käytettyjä välineitä, ja hän pyytää miehiä luokseen kotikäynnille.

K. KÄRBERIN kadulla hämmöittää harmaa Lasnamäen talo lukemattomine rappuineen. Porraskäytävään ei syty valoa, tai ainakaan valokatkaisinta ei löydy.

Altdorf soittaa ovikelloa ja astuu sisälle huoneistoon. Hänet ottaa vastaan parikymppinen nainen, joka ei halua muita asuntoonsa.

Altdorf viipty sisällä kymmenisen minuuttia. Kun astumme jälleen tuuleen ja tuiskuun, hänellä on mukanaan pullottava muovikassi. Siellä on 250 käytettyä ruiskua.

”Pienen määrän takia emme vaivaudu, mutta jos käytettyjä välineitä on paljon, käymme hakemassa ne kotoa”, Altdorf kertoo.

Sitä palvelua hän käyttää kymmenisen vuotta sitten itsekin.

Andrei Altdorf noutaa nuoren naisen kotoa 250 käytettyä ruiskua.

Jukka Orma

Kirjoittaja on muusikko, joka tunnetaan muun muassa Sielun Veljet -yhtyeestä.

Wähä Julistus

Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasa-arvoisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä. Kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

MITÄ SE ON? Meidän tulee yli kaiken pelätä ja rakastaa ihmistä ja turvautua häneen. Meidän tulee asettaa itseme ihmisenä yhtä tärkeäksi kuin kaikki ne veljet ja sisaret, joista välitämme. Meidän tulee muistaa pitää kaikin keinoin huolta oman elämämme ainutlaatuisuudesta sekä kunnioittaa vapauttamme ja oikeuttamme vaalia henkilökohtaista onneamme kaikin mahdollisin keinoin.

Meidän tulee antaa itsellemme täysi oikeus muodostaa elämämme sellaiseksi, että pystymme toteuttamaan oman erikoislaatuisuutemme kaikki puolet mahdollisimman täytenä ja siten palvelulla lähimmäisiämme ja koko maailmaa kaikella täydellisyydellämme.

Ketään ei saa pitää orjana tai orjuutettuna, kaikki orjuuden ja orjakaupan muodot on kiellettävä. Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmasti, epäinhimillisesti tai alentavasti ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon tai poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen tai tekijään perustuvaan erotusta.

MITÄ SE ON? Meidän tulee niin pelätä ja rakastaa ihmistä, että kavahdamme kauheudella kaikkia yrityksiä kahlita itseämme mihinkään valtaan, muottiin tai aatteeseen. Meidän tulee paljastaa kaikki ihmiskaupan, prostituution, hyväksikäytön ja alentamisen muodot ja keinot joita meihin tai muihin yritetään kohdistaa ja joita kanssaveljiimme ja -sisariimme näemme kohdistettavan.

Meidän tulee pitää itseme mieleltämme niin vapaina ja itsenäisinä, ettemme salli vääristyneiden ja vilpillisten todistusten sumuttaa ajatteluamme ja päättelykykyämme. Meidän on ensisijaisesti pyrittävä pitämään ajatuksemme kirkkaina, uteliaina ja valppaina sekä huolehdittava siitä, ettei kahlehdittuja tai muuten orjuutettuja ihmisiä kuljeta ohitsemme meidän itse sitä huomaamatta.

Jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteista sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista.

MITÄ SE ON? Meidän tulee niin pelätä ja rakastaa ihmistä, että olemme valmiit tekemään kaikkemme kulttuurin ja historian oikeudenmukaisen huomioimisen puolesta. Pidämme huolen siitä, että oma elämämme on sopusoinnussa oman historiamme ja valintojemme kanssa niin, ettemme suin päin aiheuta itsellemme tuskaa ja surua pelkän huomionkipeyden tai julkisuudentavoittelun nimissä.

Meidän on kaikessa kriittisyydessämme huolehdittava siitä, että omat toimemme ovat omista lähtökohdistamme perusteltuja ja oikeutettuja sekä estetiikkamme ja etiikkamme mukaisia. Älköön mikään tekemme olko suunnattu pelkkään pilkkaan tai vihanlietsontaan älköönkä motiivimme olla oman elämämme sankareita koskaan sumentuko ajatuksissamme.

Jokaisella on oikeus saada opetusta. Jokaisella ihmisellä on velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan, koska vain sen puitteissa hänen yksilöllisen olemuksensa vapaa ja täysi kehitys on mahdollinen.

MITÄ SE ON? Meidän tulee niin pelätä ja rakastaa ihmistä, että haluamme oppia ja tietää kaiken perusasioista lähtien. Velvollisuutemme yhteisöjämme kohtaan sisältää tarpeen tulla niin suureksi kuin omilla edellytyksillämme mahdollista on. Tällä tietämyksellämme ja osaamisellamme tulee meidän palvelulla itseämme ja ympäristöämme mahdollisimman pyyteettömällä tavalla. Älköönkä annettako kenenkään sumuttaa oikeuttamme tietää kaikki, koska vain siten voimme olla vapaita valintoihin.

Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin. Mitään tässä julistuksessa ei saa tulkita niin, että valtio, ryhmä tai yksityinen henkilö voi sen perusteella katsoa oikeudekseen tehdä sellaista, mikä voisi hävittää tässä määriteltyjä oikeuksia ja vapauksia.

Häpeää hyllyjen välissä

KAUPAN LIHAOSASTOLLA KÖYHÄ HÄPEÄÄ, KOSKA HÄNELLÄ EI OLE VARAA OSTAA LIHAA. KESKITULOINEN PUOLESTAAN TUNTEE SYYLLISYYDEN AILAHDUKSEN HEITTÄESSÄN KASSAN HIHNALLE EINEKSIÄ, SILLÄ EIHÄN KUNNON IHMINEN LAPSILLEEN SELLAISIA SYÖTÄ.

TEKSTI > ASTA LEPPÄ KUVAT > IIRO TÖRMÄ

HÄPEÄÄN VERRATTUNA syyllisyys on ehkä kepeä tunne, mutta ne kertovat samasta: vertaamme itseämme muihin. Huono-osaisuus, köyhyys, huonous, alemmuus – ne syntyvät aina suhteessa muihin.

Sulkemisaikaan on viisi minuuttia, kun muhkean huivin kaulalleen kietaisut mies ryntää lähikauppaan ja selailee kuumeisesti kahvihyllyä. Pian puolityhjän kaupan poikki kassaa laskevalle kauppa-apulaiselle kiirii huuto:

”Eikö teillä ole espressoa luomuna?”

Eipä ole, vain tavallista löytyy. Mies kalpenee, pohtii kai, että mitähän kaverit nyt tuumaavat. Pitävät varmaan junttina, joka tarjoaa seuraavaksi pohjaan palanutta huoltoasemakahvia.

Siinä oli tositarina ihmisen mielestä. Vaikka kuinka korostamme yksilöllisyyttämme, jaamme kaikki tunteita, jotka syntyvät samoilla mekanismeilla. Monesti niin, että vertaamme itseämme muihin.

PUOLALAISSOSIOLOGI Zygmunt Baumanin keskeinen ajatus on tausta tämän ymmärtämiselle: Baumanin mukaan modernin ihmisen identiteetti rakentuu ennen muuta kulutusvalinnoista.

Eli ei tarvitse kuin tarkistaa, minkä sortin kahvia ryystät, kenen kirjailijan kirjoittama opus lojuu yöpöydälläsi, minkä leffan kävit katsomassa viime viikonloppuna tai mistä vaateliikkeestä ostit farkkusi – heti tietää, millainen tyyppi olet: juntti vai cool, varakas vai tyhjätasku, in vai ko out.

Seuraavana aamuna letka kansalai-

sia odottaa hyytävässä tuulessa ilmaista ruokakassia.

Leipäjonon ihmiset eivät ole pyhimyksiä, mutta jakelutiskille vihdoin ja viimein yltänyt ei rupea huivimiehen lailla tivaamaan: ”Mä kuule en oikein diggaa normiriisistä, kai teillä on hei basmatia.”

Miksi hän ei tivaa?

”Koska leipäjonojen ihmiset ovat pakkovalintojen edessä”, tutkija **Maria Ohisalo** sanoo.

Ohisalo valmistelee paraikaa väitöskirjaa leipäjonoista Itä-Suomen yliopistossa ja on projektijohtaja Koneen säätiön rahoittamassa Kaksi Suomea -hankkeessa. Siinä luodetaan suomalaisia eriarvoistumista.

”Voisin kuvitella, että ihmisen häpeä syvenee, kun valintojen tekemisen mahdollisuus viedään. Valinnanvapaushan on viime kädessä kulutuskulttuurin selkäydinestettä”, Ohisalo sanoo.

Mutta mitä väliä valinnanvapaudella tässä kohtaa muka on? Kai köyhälle pitäisi kelvata mikä tahansa – jos ihmisellä on varaa nirsoilla, hänellä ei ole oikeasti hätä. Näin iso osa suomalaista ajattelee. EU:n tekemän selvityksen mukaan iso osa suomalaisista on sitä mieltä, ettei Suomessa ole köyhiä ollenkaan.

”Mutta hyvinvointivaltiossa emme puhukaan absoluuttisesta köyhyydestä – vaikka sitäkin kyllä löytyy – vaan ennen muuta suhteellisesta köyhyydestä”, Ohisalo selventää.

”Jälkimmäinen tarkoittaa, että ihminen vertaa omaa tilannettaan muihin. Jos hänellä menee sen perusteella huo-

nosti, hän kärsii ja häpeää sitä.”

Tätä häpeän yhtä muotoa – arviointiahdistusta – tuntevat kaikki ne, joilla on tapana verrata itseään ylöspäin, niihin parempiosaisiin, onnellisiin ihmisiin. Itseään voi kiduttaa arviointiahdistuksella lukemalla vaikka lifestyle-blogeja.

ARVIONTIAHDISTUS ei siis koske pelkästään pienituloisia. Kaikki ihmiset syyntäävät toisiaan ja yrittävät vimmatusti päteä oman viiteryhmänsä silmissä.

Kaiken lisäksi keskiluokkaiset arvot hallitsevat voimakkaasti nyky-yhteiskuntaa. Nuorisobarometrien mukaan jopa kapinallisiksi mielletyt teinit määrittelevät hyvän elämän kuin keski-ikäiset nurmijärväläiset: Unelmoidaan omakotitalosta, avioliitosta ja kahdesta lapsesta, joista toinen on tyttö ja toinen poika. Hyväpalkkaisesta vakituisesta työpaikasta, jossa voi toteuttaa itseään. Turvallisuudesta ja yksilöllisyydestä.

Tällaiseen idylliin johtava polku on kuitenkin ahdas. Vaihtoehtoisia reittejä on tarjolla yhä vähemmän ja kilpailu aurinkopaikoista armoton. Filosof **Mikko Salmela** Helsingin yliopistosta on tutkinut tunteita, viime aikoina erityisesti häpeän kokemuksia. Hän kuvaa, miten suurten ikäluokkien aikaan ei tarvinnut edes käydä keskkoulua loppuun, koska aina saattoi luottaa siihen, että jotakin työtä löytyi. Ja jos työt loppuivatkin ja tuli kengänkuva takamukseen, niin uusi hanttihomma odotti taatusti korttelin päässä.

Mutta nyt pitäisi menestyä – pelkkä pärjääminen ei riitä. Pitäisi saavuttaa

LOUIS VUITTON

LOUIS VUITTON

*" Äiti oli ostanut luokkakaverin
synttäreille lahjaksi punaisen
Angry Birds -avaimenperän. 'Eikö
sulla muuta oo?' kaveri tokaisi
paketin avattuaan. 'Täähän on sitä
paitsi piraatti!' Olin niin nolo,
että meinasin ruveta itkemään."*

JUTUN SITAATIT ON KOOTTU
KUKA KUUNTELEE KÖYHÄÄ -VERKOSTON AVULLA.

” Aiemmin ajattelin, että nöyryytyksen huippu olisi joutua ostamaan rintsikat kirppikseltä. Kun jäin yksinhuoltajaksi, oli pakko niellä ylpeys ja mennä kaivelemaan niitä laatikoita. Pian huomasin, että siellähän myytiin parilla eurolla upeita merkkirintsikoita, joihin ei olisi ikinä ollut varaa uusina.”

vähintäänkin se keskiluokan unelma. Tämä saavutus pitää myös jollakin tavoin todistaa.

Jokainen osaa lukea jo etäältä keskiluokkaisuuden tunnusmerkit: pellolle isketyn kartanotyyllisen pakettitalon, Nissan Qashqain ja kuorikkeeseen istutetun havuryhmän. Perheen ”isännällä” on jättigrilli ja lapsilla kuuden metrin trampoliini.

Menestyksen merkit on saatava vaikka sitten velalla ostaen. Kotitalouksilla onkin tällä hetkellä enemmän velkaa kuin koskaan historiamme aikana. Samaan tahtiin kasvavat maksuhäiriö- ja ulosottomerkinnät. Niissä on jo ohitettu 1990-luvun laman luvut.

Velkataakasta ei tietenkään puhuta halaistua sanaa sosiaalisessa mediassa, jossa kaikki näyttää rikkeettömältä. ”Skumppaa” kuluu näköjään suomalaisen arjessa pullotolkulla. Talvisin itseään kunnioittava kansalainen jakaa kuvan varpaistaan Thaimaan rantahietikolla.

Mikko Salmela puhuu onnellisuusmuureista, jotka on pystytetty häpeän torjumiseksi.

”Kilpailuyhteiskunnassahan ihmiset joutuvat kilpailemaan ihan kaikesta. Työpaikoista, ihmissuhteista, ulkonäöstä”, Salmela sanoo.

”Tällaisen ideologian myötä myös ajatus siitä, ketä pitäisi syyttää, jos en kisassa pärjää, häviää. Oikeastaan jäljelle jää vain yksi ymmärrettävä syy, jota yritetään loppuun asti välttää: että tämä on omaa vikaani, että olen huono ja tyhmä, kehnompi kuin nuo muut.”

Onnellisuusmuurien murentuessa turvaututaan järeämpään kalustoon. Jos häpeä on itsesyytöstä, siitä napataan Salmelan mukaan etuliite pois. Silloin syy voidaan kääntää johonkin muuhun

maaliin ja löytää syntipukit omalle epäonnistumiselle. Mustavalkoisimpia ja ankarimpia mielipiteissään ovat yleensä ne, jotka ovat siinä ja siinä, etteivät putoa alempaan tuloluokkaan.

Aina kun vedetään selkeä raja *meidän* ja *noiden* välille, epävarmuus hellittää. Häpeän uhka tuntuu väistyvän ja ilma hetkeksi raikastuvan. Helpottaa kummasti, kun tietää, että on vieläkin halveksuttavampia tyyppejä kuin minä.

OXFORDIN YLIOPISTON sosiaalipolitiikan professorin **Robert Walkerin** mukaan kollektivistissa yhteiskunnissa – esimerkiksi Aasian maissa – tunnetaan voimakkaampaa häpeää kuin yksilökeskeisissä yhteiskunnissa.

Mihin suomalainen yhteiskunta sitten asettuu?

Ainakin Suomi on Salmelan mukaan häpeäyhteiskunta. Mutta kollektivistiseen ajattelutapaan se ei hänen mielestään liity, pikemminkin siihen, että täällä vallitsee eetos pärjätä yksin. Kuka se kuvailikaan suomalaista, joka yksin hammasta purren treenaa ja takoo mökissään ennen kuin uskaltautuu esiin? Ajatuskin siitä, että esittelisi jotakin harjoittelematonta ja puolivalmista, ihan vain improvisoisi, on liian hirveä.

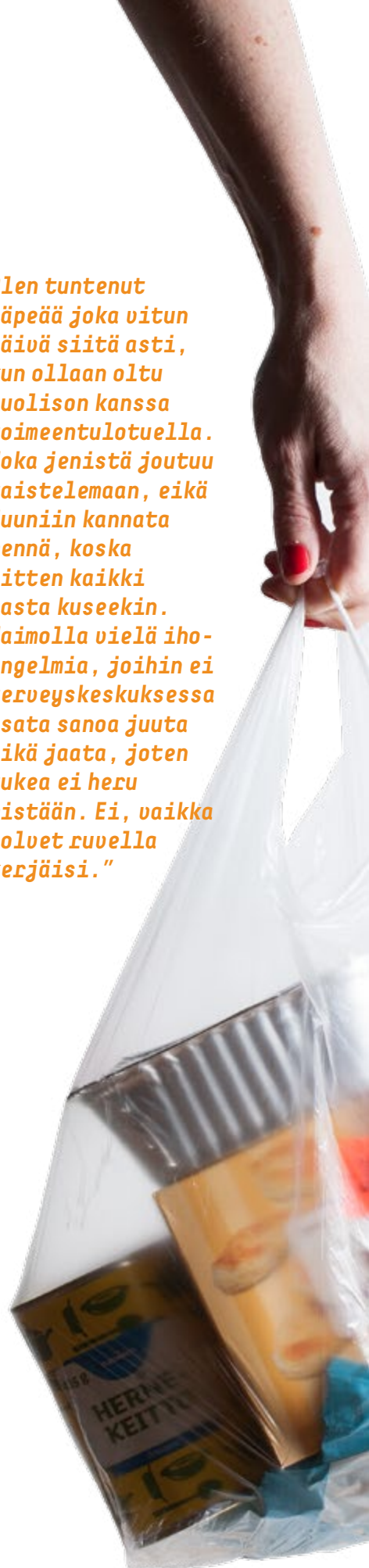
”Sehän näkyy siinäkin, ettei suomalainen tahdo puhua julkisesti ruotsia, vaikka kaikki ovat opiskelleet sitä koulussa”, Maria Ohisalo sanoo.

Rapakon takana epäonnistuminen ei halvaannuta ihmisiä vuosiksi ja vuosikymmeniksi niin kuin Suomessa. Amerikassa hellitään ajatusta, että kaikki ansaitsevat uuden mahdollisuuden ja että ihminen voi aloittaa useamman kerran puhtaalta pöydältä.

Idea on koodattu sisälle myös sikkäläiseen järjestelmään: epäonnistuttuaan voi hakeutua esimerkiksi henkilökohtaiseen konkurssiin. Se ei Suomessa ole vieläkään mahdollista. Velkajärjestelykään ei välttämättä vie onnelaan: harva velkajärjestelyyn päässyt kykenee ajattelemaan, että ihanaa, sitten viidentoista vuoden päästä saan aloittaa elämäni uudelleen.

Ja sitten tietysti kaikki se byrokraatia, joka liittyy sosiaalietuuksien hakemiseen. Häpeän kuorma kasvaa entisestään, kun järjestelmä noudattaa ideologiaa, jonka mukaan tiskin takana ollaan lähtökoh-

” Olen tuntenut häpeää joka vitun päivä siitä asti, kun ollaan oltu puolison kanssa toimeentulotuella. Joka jenistä joutuu taistelemaan, eikä duuniin kannata mennä, koska sitten kaikki vasta kuseekin. Vaimolla vielä ihoongelmia, joihin ei terveyskeskuksessa osata sanoa juuta eikä jaata, joten tukea ei heru mistään. Ei, vaikka polvet ruvella kerjäisi.”

taisesti keplottelemassa vastikkeetonta rahaa.

Ohisalon mukaan osa ihmisistä lähtee siksi mieluummin leipäjonoon. Anonyymien avun hakeminen voi tuntua vähemmän nöyryyttävältä kuin vaikka meno sossuun, jossa rahan vastineeksi pitää esitellä omat kassakuititkin. Kun ihminen on muutenkin alamaissa, hän ei vain jaksa.

”Rankaisumeiningille perustuva järjestelmä pitää yllä huono-osaisuutta sen sijaan, että siinä aidosti yritettäisiin palauttaa ihminen toimintakykyiseksi yhteiskunnan jäseneksi”, tutkija Mikko Salmela kritisoi.

Kyllä vain. Häpeää voitaisiin vähentää rakenteita muuttamalla.

KURJIMMAKSI olonsa tuntevat ne, joilla on ollut elämästään suuret unelmat tai jotka ovat pudonneet korkealta. Leipäjonoon joutuneet akateemiset häpeävät melkein silmät päästään. Että vähän aikaa sitten notkuttiin kampuksella ja nyt tässä.

Yksinhooltaja kertoo, miten uuvutta-

” Joka kerta kun astun Stockmannin ala-aulaan, kosmetiikkamyyjät katsovat pitkin nenävarttaan. Jos pysähdyn jonkin meikkitelineen kohdalle, myyjä pyrkää välittömästi paikalle ja kysyy kovaääniseen, voinko auttaa. Niille, jotka ovat pukeutuneet kalliisti, myyjät tyrkyttävät ilmaisenäytteen toisensa perään. ”

valta tuntuu, kun yrittää saada lapsilleen edes etäisesti samat vermeet ja vempheet kuin luokkatovereilla. Poika ei voi käydä parturissa leikkauttamassa muodikasta ananastukkaa, koska malli kasvaa heti umpeen. Ei ole kosketusnäyttökännyköitä, urheiluvälineet on ostettu kirppiksiltä, lukion oppikirjat pitää ostaa käytettyinä. Juhlapäivinä ja lomilla kökötetään kotona.

Lasten maailmassa vähäosaisuus tuntuu erityisen vahvana, sillä lapset kilpailevat jo hiekkalaatikolla. Kilpailu on myös karun konkreettista, sillä lasten keskinäisissä suhteissa hyvyys tai äly eivät ole kovinta valuuttaa. Jo keskitulolisessa perheessä on tekemistä siinä, että pysytään lasten kulutusvauhdissa.

Vähäosaisuudessa on myös se ikävä piirre, että kun ihminen joutuu ahtaalle, häneltä menevät usein loputkin pasmat sekaisin. Elämänhallinta järkkyy. Ylhäältä päin huudetaan kyllä hyvää tarkoittavia neuvoja: etsi roskalavoilta vintage-huonekaluja, opettele tuunaamaan, lähde sienimetsään ja lasten kanssa voi lähteä luontopolulle.

Mutta enää se ei olekaan niin helppoa.

Ohisalo puhuu resilienssistä. Se tarkoittaa ihmisen kykyä kestää kolhuja. Hyvin toimeentuleva ihminen on elastinen, pahat puheet ja ikävät sattumukset kimpoavat hänestä suhteellisen äkkiä pois. Mutta ihminen, joka on joutunut tappelemaan toimeentulonsa kanssa, lähenee melkein kiinanposliinia.

Jossakin vaiheessa sitä antaa kaiken mennä. Tukka takkuuntuu, lapset pukevat verskat väärinpäin, kämppä alkaa muistuttaa kaatopaikkaa. Harva rutiköyhä on romanttinen dickensiläinen hahmo, joka nöyrästi ahkeroiden sinnittelee

kohti loistavaa tulevaisuutta.

Kun elämä murenee, ero muihin suurenee ja häpeä kasvaa.

KESKILUOKAN ostosten päällä kelluu useammin syyllisyys kuin häpeä. Ennen niin rentouttavaan lauantaihoppailuun on ujuttautunut inha sivumaku: ei voi ostaa mitään, kun se on aina jotenkin väärin. Pitäisi olla luomua, vegaania ja reilua, boikotoida kiinalaisissa hikipajoissa tehtyjä tuotteita ja ties mitä.

Arvot ovat murroksessa, materialismi ei olekaan enää kaikki. Syyllisyys – vaikka sukulaistunne onkin – on kuitenkin paljon helpompi nakki kuin häpeä.

”Syyllisyydestä pääsee, kun seuraavalla kerralla tekee oikean valinnan”, Salmela sanoo.

”Syyllisyys herää siis vain vääräntoiminnasta. Häpeä sitä vastoin koskettaa koko minuutta, ihminen ajattelee olevansa ihmisenä kelvoton. Jotta häpeästä siis pääsisi eroon, ihmisen pitäisi muuttua toisenlaiseksi.”

Yksi kissanluukun kokoinen portti ulos häpeästä löytyy. Pienituloisen voi nähdä vähävaraisuudessaan talouden merkkejä. Ainakaan hän ei törsää niin kuin nuo hyvätuloiset. Itse asiassa tässä hän suorastaan porskutetaan ekologisen elämäntavan aallonharjalla! Eikä tarvitse edes harjoittaa viherpesua – kuten vaikkapa ostaa espressoa luomuna.

Sitä on puhtaasti ilman.

Jutun sitaattit on koottu Kuka kuuntelee köyhää -verkoston avulla.

” Koittaa päivä, kun tyhjiä tölkkejä kerätessä ei enää huomaa katseita selässään. Kaupan kassalla voi maksaa maitolitranza kymmensenttisillä samalla arvokkuudella kuin edellinen asiakas maksoi sisäfileet satasella. Häpeä on jäänyt hyväosaisten maailmaan. ”

Lapsirakas sisar Cecilia otti vastuulleen Meeri-tytön, kun tämän äiti kuoli lepraan. Sisar Cecilia työskenteli tuolloin leprasairaalan johtajana.

Sielunsiskot Cecilia ja Pauliina

Sisar Cecilia oli sosiaalityön pioneeri, joka hakeutui liikkumaan ihmisten pariin ja kehitti uusia auttamisen rakenteita. Pauliina Seppälä organisoi nykyajan kansalaistoimintaa, jossa ihmiset voisivat yhä enemmän auttaa toinen toisiaan. Omien aikojensa vaikuttajanaisia kumpikin.

TEKSTI > ANNA-SOFIA NIEMINEN

KUVAT > DIAKONISSALAITOKSEN MUSEON ARKISTO & OLLI-PEKKA ORPO

AIKOJENSA VAHVAT

CECILIA BLOMQUIST näki elämässään paljon hätää ja puutetta. Mitä enemmän hän sitä näki, sitä enemmän hän halusi käyttää aikaa auttamistyöhön.

Vuonna 1845 syntynyt sisar Cecilia oli Suomen ensimmäisiä diakonissoja ja hakeutui tehtäviin, joissa pääsi liikkumaan ihmisten pariin. Hän kävi auttamistyössä esimerkiksi Antipoffin vuokrakasarmilla Helsingin Punavuoresa yli 20 vuoden ajan. Taloa on kuvailtu kurjuuden pesäksi: siellä majoituivat ne, joilla ei ollut varaa mihinkään muuhun.

Sisar Cecilia löysi kutsumuksensa – sairaiden ja lasten hoitamisen – jo varhain. Hän ryhtyi ”äidiksi äidittömille”: liittyi kotikaupunkinsa Porin rouvasväenyhdistykseen, piti pyhäkouluja, opetti lapsille ompelua ja etsi orvoille koteja. Kun nälkävuodet koettelivat Suomea 1860-luvun puolivälin jälkeen, sisar Cecilia alkoi myös hoitaa sairaita. Hän oli tuolloin 22-vuotias ja asui vielä Porissa.

Pahimpana nälkävuonna 1867 Helsinkiin perustettiin Suomen ensimmäinen diakonissalaitos. Sinne sisar Cecilia muutti opiskelemaan 1873. Hän keskittyi erityisesti sairaanhoitoon.

Kun sisar Cecilia vihittiin diakonisaksi neljän vuoden opiskelun jälkeen,

hän nousi saman tien sairaalan ylihoitajaksi. Se piti hänet vuosia enimmäkseen laitoksen seinien sisällä, joskin hän vieraili esimerkiksi Antipoffin talossa mahdollisuuksien mukaan. Monessa asiassa pioneerina toiminut Sisar Cecilia lähetettiin välillä myös vuodeksi Raumalle. Siten hänestä tuli ensimmäinen diakonissa, joka lähetettiin työskentelemään seurakuntaan.

Kun Helsingin Diakonissalaitokselle tuli vuonna 1883 uusi johtaja **Lina Snellman**, 38-vuotias sisar Cecilia pääsi siirtymään kokonaan töihin kaupungille. Hän oli yksi Kaupunkilähetyksen eli nykyisen HelsinkiMission perustajista ja sen ensimmäinen työntekijä. Toiminnan

Pauliina Seppälä asuu perheensä kanssa Punavuoreessa, jossa sisar Ceciliankin asui. Entinen köyhien asuinalue on sittemmin keskiluokkaistunut.

ydin oli hänen käynnistämä sosiaalinen työ, joka laajeni ja kehittyi.

Sisar Cecilia muutti autettaviensa keskelle Punavuoreen, jossa kaupungistumisen mukanaan tuomat sosiaaliset ongelmat erityisesti näkyivät. Työtä oli niin paljon, että välillä lankoja käsissään pitelevä sisar Cecilia uupui. Usko kuitenkin kantoi vaikeiden vaiheiden läpi.

”Sittenkin näytti varsinainen ’pelastamistyö’ olevan hänelle rakkainta”, Snellman kirjoitti aikanaan sisar Cecilian muistokirjoitukseen.

Sisar Cecilia kuoli sairauteen 65-vuotiaana, pian työnteon lopettuaan. Viimeiset kymmenen vuotta hän oli uurastanut leprasairaalan johtajana.

PAULIINA SEPPÄLÄÄ ajaa halu luoda uutta. Sen uuden täytyy olla ”sosiaalisesti kaunista”: jotain sellaista, josta on ihmisille iloa ja hyötyä.

Siksi hän on perustanut kollegoidensa kanssa Yhteismaa-yhdistyksen, joka tekee yhteisöllisiä projekteja. Seppälä on esimerkiksi keksinyt Siivouspäivä-kirpputoritapahtuman ja kehittää naapuripuun keskittyntä verkkopalvelua Nappi Naapurina. Yhteismaan lisäksi Seppälää työllistää joukkorahoituspalve-

lu Mesenaatti.

Siinä missä sisar Cecilian kutsumus oli sairaiden ja lasten hoitaminen, Seppälälle tärkeää on kärsimyksen vähentäminen ja kaikenlaisen tasa-arvon edistäminen. Yhteistä on se, että molempien työ pyrkii vastaamaan yhteiskunnan ongelmiin. Sisar Cecilia kamppaili esimerkiksi nälkävuosien ja kaupungistumisen kanssa, kun taas Seppälä näkee nyky-yhteiskunnan ongelmina muun muassa yksinäisyyden ja vieraantuneisuuden.

”Naapurustossa yksi tarvitsee apua ja toinen tuntee olevansa tarpeeton. Jokin mättää, jos nämä asiat eivät kohtaa. Eivätkä nämä ongelmat kysy sosiaaliluokkaa.”

Tästä lähtökohdasta hän lähti rakentamaan Nappi Naapurina. Seppälä ehdottaa, että naapuri voisi hyvin tuoda toiselle maitoa kaupassa käydessään, eikä omaisten tarvitsisi tulla toisesta kaupungista hoitamaan tällaista askaretta. Auttava naapuri voisi saada maidonhausta pienen palkkion.

Seppälälle tärkeä työväline on sosiaalinen media, jonka ansiosta ”ihmiset ovat taas suhteessa toisiinsa”. Sosiaalisessa mediassa voi saada aikaan asioita nopeasti, helposti ja halvalla, ja se mahdol-

listaa nykyaikaisen kansalaistoiminnan.

”Kun on ollut erilaisia katastrofeja, tavalliset ihmiset ovat alkaneet koodata nettisivuja, joiden kautta voi koordinoida apua.”

Seppälä ajattelee, että parasta olisi, jos luovan ja nopean kansalaistoiminnan saisi pelaamaan yhteen järjestöjen ja julkisen sektorin asiantuntemuksen kanssa. Sosiaalisen median kansanliikkeet kun eivät takaa pysyvyyttä, ja toisaalta esimerkiksi järjestöjä Seppälä moittii hitaudesta ja jäykkyydestä.

”Usein vapaaehtoisille annetaan tehtäviä, joita ilman organisaatio ei pärjäisi, eli he ovat oikeasti ilmaisia työntekijöitä. Kivasta, luovasta vapaaehtoistyöstä on jopa pulaa.”

Seppälä uskoo, että tulevaisuudessa yhä isompi osa kansalaistoiminnasta on epämuodollista, mutta toimii yhteistyössä esimerkiksi järjestöjen kanssa. Tärkeimmät asiat tarvitsevat pysyviä rakenteita. Yhteismaakin pyrkii projekteissaan jatkuvuuteen, ja sitä varten haetaan koko ajan rahoitusta.

Lähde: Eeva Hurskainen: Sisar Cecilia - hyvä ihminen. Cecilia Blomquist diakoniatyön tienraivaajana.

> *Henkilö*

RE MON TTI TTI N NEN

PERUSSUOMALAINEN SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERI **HANNA MÄNTYLÄ**
EHDOTTAA VIESTIN HAASTATTELUSSA
SOSIAALITURVAJÄRJESTELMÄN
TÄYSREMONTTIA, ALKOHOLIVERON
ALENTAMISTA JA TURVAPAIKAN-
HAKIJOIDEN TUKIEN LEIKKAAMISTA.

TEKSTI > ILKKA KARISTO
KUVAT > ALEKSI POUTANEN

Olet ollut nyt sosiaali- ja terveysministerinä päivälleen kahdeksan kuukautta. Mikä on tärkein tavoitteesi ministerikauden aikana?

Haluun saada sosiaaliturvajärjestelmämme selkeämmäksi ja kannustavamaksi. Käymme nyt pala palalta läpi koko asumisperustaisen sosiaaliturvajärjestelmämme. Sitten arvioidaan, miten systeemistä saataisiin ihmisille selkeämpi mutta miten se toisi myös taloudellisia säästöjä. Näin laajaa sosiaaliturvareformia tuskin saadaan tällä hallituskaudella valmiiksi, mutta se pitää saada käyntiin ja alkuun. Tehostaminen on välttämätöntä.

Minkälainen sosiaaliturvajärjestelmän pitäisi sitten olla? Kerro se kielellä, jonka ymmärtää myös 21-vuotias moniongelmainen työtön nuori.

Tukijärjestelmä olisi sellainen, että hän ei kokisi häviävänsä byrokratian viidakkoon. Ihannejärjestelmä olisi yksinkertainen ja se kannustaisi nuorta ottamaan vastaan työn, vaikka sitä olisi vain muutama tunti viikossa. Hänen ei tarvitsisi miettiä, onko hän nyt muistanut toimittaa kaikki liput ja laput ja varmasti laittanut ruksit oikeaan ruutuun. Jos ajattelee vaikka nykyisiä Kelan järjestelmiä esimerkiksi työmarkkinatuesta, niin kyllä se on aika monimutkainen viidakko. Jos hakemusta täyttäessä laittaa ruksin väärään paikkaan, sillä voi olla aika vakaviakin seurauksia, mennään takaisinperintään ja sitten tuleekin maksuvaikeudet ja joudutaan sellaiseen kierteeseen. Sellaista en halua kenellekään.

Olet perussuomalainen. Kaksi edellistä sosiaali- ja terveysministeriä olivat kokoomuslaisia. Mitä olet tehnyt toisin kuin edeltäjäsi Laura Räty?

En ole ollut ministeriössä töissä, kun täällä on ollut muita ministereitä. Pyrin itse siihen, että ministeriössä on sellainen toimintakulttuuri, jossa saa rohkeasti ehdottaa uusia ajatuksia ja ideoita. Olen yllätynyt siitä, että joskus tulee esiin sellainen ministerin pelko. Siitä haluan eroon. Meidän virkamiehet voivat kommunikoida kanssani suoraan, siihen ei tarvita mitään väliportaita.

Miten perussuomalaisten arvot näkyvät toiminnassasi?

Vaikutusarviointien tekemisessä ja kokonaiskuvan hahmottamisessa pitää olla erittäin tarkka. Ettei vain tehdä juustohöyläleikkauksia, jotka näyttävät paperilla hyvältä mutta joilla voi olla vakaviakin kerrannaisvaikutuksia ihmisten arkielämään. Aina pitäisi muistaa, että olipa päätös mikä hyvänsä, sillä on vaikutuksia ihmisten arkeen. Siksi pitäisi pystyä katsomaan, ovatko vaikutukset niin merkittäviä, että täytyy tehdä joitain korjaavia liikkeitä.

Mutta nykyistä hallitustahan on arvoستeltu nimenomaan siitä, että tehdään juustohöyläleikkauksia ja vieläpä niin, että ensin tehdään päätökset ja vasta sen jälkeen arvioidaan niiden vaikutuksia.

No, eläkeläisten asumistuen leikkauksen kohdalla me teimme korjausliikkeen. Siinähan todettiin, että päätöksellä olisi ollut niin laajat vaikutukset pienituloisten eläkeläisten arkeen, että hallitus ei voinut sitä eteenpäin.

Eläkeläisten asumistuen leikkaamisen peruminen oli sinulle ja puolueellesi merkittävä poliittinen voitto. Mistä te jouduitte luopumaan, jotta saitte tahtonne läpi?

Emme me ole luopuneet yhtään mistään.

Ei kai näitä nyt ilmaiseksi saada?

Politiikka on yhteistyötä. Hallituksessa on kolme eri puoluetta ja päätökset ovat yhteisiä. En lähde sellaisesta poliittisesta ajattelusta, että asioista käydään kauppaa.

”Sosiaaliturva-uudistus ei automaattisesti tarkoita, että ihmisiltä viedään jotain pois.

Puolueesi kansanedustaja Kaj Turunen ehti heti tuoreeltaan myöntää julkisuudessa, että perussuomalaiset tekivät halluskriisiin ajautuneissa sote-neuvotteluissa kytkykaupan, jolla eläkeläisten asumistuen leikkaus peruttiin. Jo samana iltana Turunen perui lausuntonsa. Luuletko, että joku uskoo Turusta?

En osaa arvioida. Tuskin siitä on mitään tutkimuksia teetetty.

Valtion budjetista yli 13 miljardia euroa menee sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Monen mielestä se on aivan liikaa. Onko se liikaa?

Kyllä se on liikaa. Ja siinä on yksi syy, miksi puhun sosiaaliturvan uudistamisesta. Se ei tarkoita sitä, että automaattisesti ollaan viemässä ihmisiltä jotain pois. Mutta järjestelmään ei ole tehty kunnollista uudistusta vuosikausiin. Sitähän aina pilkotaan ja paikataan ja paikataan ja paikataan, ja lopputuloksena on semmoinen sotku, ettei siitä ota kukaan selvää.

Kuntien budjetista sosiaali- ja terveysmenoihin menee vielä enemmän, keskimäärin noin 60 prosenttia. Onko se järkevää?

Eihän se ole järkevää. Siksi hallituksella on ihan selkeät säästöavoitteet sote-uudistukselle. Mutta ei nykytilanteesta voi lähteä syyttämään yksin kuntia. Ne ovat omilla ratkaisullaan pyrkinneet siihen, mitä niitä on velvoitettu tekemään. On monia eri mekanismeja, jotka ovat johtaneet siihen, että kuntien sote-menot ovat aivan huikat.

Miten ne saadaan alas?

Siihen sote-uudistus pyrkii vastaamaan. Me poliitikot puhumme mielellämme suurista yläkäsitteistä, mutta viime kädessä kyse on ruohonjuuritasolla tapahtuvasta toiminnasta. Säästöä saadaan sitä enemmän, mitä paremmin palveluketju toimii ja eri ammattilaiset ovat oikeissa paikoissa oikeaan aikaan. Toinen asia on keskittäminen, vaikka se monien korviin pahalta kalskahtaa. Meidän on pakko keskittää vaativia erikoissairaanhoidon palveluita, samoin kuin sosiaalihuollon palveluita. On välttämätöntä keskittää ne suurempiin yksiköihin, jotta ne olisivat mahdollisimman

”En lähde sellaisesta poliittisesta ajattelusta, että asioista käydään kauppaa.

tehokkaita ja ihmisen kannalta hyviä. Mutta tämä ei poista sitä, että ihmisille tuotetaan yhä lähipalveluita.

No, miten ihan käytännössä turvataan hyvät sosiaali- ja terveyspalvelut ihmiselle, joka asuu syrjäseudulla ilman autoa ja vailla julkisia liikenneyhteyksiä?

Miten ne on turvattu nyt? Se on se kysymys. Ei meillä ole mitään tahtotilaa lähteä rikkomaan palveluita, jotka toimivat jo nyt. Sote-alueiden sisälle pitää jäädä rakenteellista joustavuutta nimenomaan sen takia, että monissa kunnissa on kyetty tekemään erittäin hyviäkin palvelukonsepteja. Ei ole mitään järkeä lähteä hajottamaan niitä, vaan muualla Suomessa pitäisi ottaa oppia sieltä, missä on onnistuttu.

Missä on onnistuttu? Anna esimerkki onnistuneesta paikallisesta keksinnöstä, jonka voisi kopioida muuallekin.

Esimerkiksi Torniossa on onnistuttu erittäin hyvin mielenterveyspalveluissa. Kun ihminen tarvitsee mielenterveyspalveluja, hän saa ne heti. Se on aitoa matan kynnyksen palvelua. Tai Imatra, jossa on tehty hyvää työtä ennalta ehkäisevissä lastensuojelupalveluissa. Turussa taas toimii saman katon alla eri lastensuojel-

lujärjestöjä ja kaupungin palveluja. Jos joku ei pysty auttamaan, joku muu samassa talossa pystyy.

Palataan vielä kuntien rahankäyttöön ja talousahdinkoon. Otetaan esimerkiksi Hyrynsalmi. Kunnan rahoista lähes 70 prosenttia menee sote-palveluihin, asukkaista yli 40 prosenttia on eläkeläisiä ja veroäyri on jo nyt kipurajoilla. Mitä Hyrynsalmen pitäisi mielestäsi tehdä?

Hyrynsalmen ei mielestäni tarvitse tehdä tällä hetkellä mitään. Sote-uudistus on nimenomaan se keino, jolla pyrimme turvaamaan ihmisten palvelut sinne lähelle. Missään tapauksessa en suosittelisi tässä tilanteessa palveluiden ulkoistamista. Se voisi tulla myöhemmin erityyppisinä haasteina vastaan.

Millaisina haasteina?

Jos kunnissa ruvetaan tekemään laajoja ulkoistuksia, vaarana on se, että palvelut kuntien välillä eriarvoistuvat siinä vaiheessa, kun niiden järjestäminen siirtyy sote-alueiden vastuulle.

Osa kunnistahan on juuri nyt innolla ulkoistamassa sote-palveluitaan.

Seuraan kehitystä erittäin huolestuneena. En tarkoita, etteikö yksityisiä palveluntuottajia tarvittaisi. Mutta toivoisin

nyt malttia, sillä olemme parhaillaan tekemässä massiivista reformia. Ihan senkin takia, että ulkoistuksissa on nämä sopimustekniset asiat. On vaikea sanoa, miten sote-alueet ja meidän järjestämlainsäädäntö suhtautuvat laajoihin ja pitkäkestoisiin ulkoistuksiin.

Muutama vuosi sitten Suomen terveydenhuolto todettiin OECD-maiden eriarvoisimmaksi. Useimpien mielestä eniten eriarvoisuutta luo työterveyshuolto: työssä käyvät ihmiset saavat hoitoa nopeasti, samalla kun julkisen puolen palvelut rapistuvat eivätkä niitä pian käytä kuin kaikkien vähäosaisimmat. Lääkkeeksi on tarjottu – kärjistäen sanottuna – kahta vaihtoehtoa: joidenkin mielestä nykyisenkaltaisesta työterveyshuollosta pitää päästä eroon, kun taas toiset ovat sitä mieltä, että työterveyshuoltoon ei saa kajota, vaan julkisia palveluita pitää kehittää tehokkaammiksi ja paremmiksi. Kumpaan leiriin sinä kuulut?

En varmaan kuulu kumpaankaan leiriin. En usko noin mustavalkoiseen ajatteluun. Mutta lähtökohdana on tietysti se, että kaikilla ihmisillä täytyy olla oikeus kattaviin terveydenhuollon palveluihin, ja myös sosiaalihuollon palveluihin. En pysty arvioimaan, mikä on

> Henkilö

työterveyshuollon rooli ja asema tulevaisuudessa. Nyt me teemme tämän soite-uudistuksen, ja siinä nimenomaan pyritään julkisen sektorin palveluiden kehittämiseen, vaikka tietysti yksityisellä ja kolmannella sektorilla on siinä oma roolinsa. Olen huolissani opiskelijoiden epätasa-arvoisesta terveydenhuollosta. Korkeakouluopiskelijoilla on oma erittäin hyvä järjestelmänsä, joka täytyy pystyä säilyttämään. Mutta kun mennään lukioihin ja ammattikouluihin, terveydenhuolto ei enää välttämättä toimikaan niin hyvin. Tiedämme kuitenkin, että toisen asteen opiskelijoilla on paljon ongelmia esimerkiksi mielen-terveyden ja elämänhallinnan kanssa ja moni keskeyttää opintonsa. Siinä tulee riski, että jäädytään lillumaan ja ajaututaan marginaaliin. Eli tuen tarve on ihan ilmeinen, ja tähän meidän pitäisi pystyä kehittämään toimintatavat. Näen opiskelijoiden epätasa-arvoisen terveydenhuollon suurempana ongelmana kuin työterveyshuollon ja julkisen sektorin välisen suhteen.

Suomessa terveiserot eri sosioekonomisten ryhmien välillä ovat suuret, vaikka eriarvoisuuden vähentäminen on ollut tavoitteena jo kauan. Moniin muihin Euroopan maihin verrattuna Suomessa on poikkeuksellisen suuret luokkaerot kuolleisuudessa. 35-vuotiaan työntekijämiehen keskimääräinen elinikä on 74 vuotta, mutta samanikäinen johtavassa asemassa oleva mies voi odottaa elävänsä kuusi vuotta pidempään.

Se on paljon.

Mitä asialle pitäisi tehdä?

Sitä on varmaan miettinyt aika moni muukin. Riskien tunnistaminen tietysti – ei ole hyvä, jos ongelmiin havahdutaan vasta silloin, kun ihminen jo sairastaa sepelvaltimotautia tai kakkostyyppin diabetesta. Yksi merkittävä riskitekijä on lasten ja nuorten ylipaino. Monen asiantuntijan mukaan se on kytevä aikapommi. Kun he tulevat kolmenkymppin tai neljänkympin ikään, se onkin jo haastavampi juttu. Näihin haasteisiin pyrimme vastaamaan yhdellä kärkihankkeellamme, joka on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen.

” Pitäisi ensisijaisesti pystyä tukkimaan massiivinen alkoholin maahantuonti tuolta naapurimaasta.

Vuonna 2014 vaadit Iltalehden haastattelussa täyskäännöstä alkoholipoliittikkaan. Halusit alentaa alkoholiveroa ja tuoda viinit ruokakaappoihin. Oletko yhä samaa mieltä?

Henkilökohtaisesti olen yhä sitä mieltä. Mutta korostan, että se on henkilökohtainen mielipiteeni.

Mitä mieltä olet poliitikkona ja ministerinä?

Mielestäni meidän pitäisi pystyä tarkastelemaan alkoholipoliittikkaa paljon laajemmin kuin tähän asti on tehty. Se on totta kai terveystieteellinen kysymys, en kiellä sitä, mutta se on myös talouspoliittinen kysymys ja elinkeinopoliittinen kysymys. Jos me ihan aidosti haluamme lähteä vähentämään ihmisten alkoholinkäyttöä, meidän pitäisi ensisijaisesti pystyä tukkimaan se massiivinen maahantuonti tuolta naapurimaasta. Niin kauan, kun ihmisten kannattaa hakea sitä tuolta naapurista, alkoholinkulutus kotona voi kasvaa ihan huomaamattakin, sillä ne haetut määrät ovat todella suuria ja sieltä tuotu alkoholi on usein vahvaa. Meillä on periaatteessa tilanne, jossa viemme koko ajan huomattavia verosummia naapuriin ja haitat maksetaan meidän verorahoillamme.

Vuonna 2004 alkoholiveroa laskettiin. Sen jälkeen naisten kuolleisuus alkoholiperäisiin sairauksiin lisääntyi peräti 31 prosentilla ja miestenkin 16 prosentilla. Tutkimusten mukaan hinta ja saatavuus ovat parhaat keinot

säädellä kokonaiskulutusta, jolla puolestaan on suoran yhteys kuolleisuuteen. Miksi ihmeessä alkoholiveroa kannattaisi siis laskea?

Olen lukenut myös tutkimuksia, joiden mukaan hinta ja saatavuus lisäävät alkoholin kulutusta nimenomaan niillä ihmisillä, joilta elämänhallinta on muutenkin jo kadonnut. Se kulutuksen kasvu fokusoituu ryhmiin, jotka käyttävät päihteitä muutenkin huomattavasti. Keski-ikäisillä ei ole tapahtunut näin suurta muutosta.

Tammikuun lopulla sanoit Suomen Uutisten haastattelussa, että turvapaikanhakijoiden saamia tukia on pakko laskea ja käytössä ovat kaikki keinot. Mitkä ovat ne ”kaikki keinot”?

Kaikki vetovoimatekijät on saatava pois. Hirveän usein vedotaan siihen, että Syyrian sotaa paenneita pitää auttaa. Totta kai pitääkin, mutta Suomeen saapuneista turvapaikanhakijoista vain noin viisi prosenttia on tullut Syyriasta. Jos tänne tulee ihmisiä, joilla ei sellaista turvapaikkatarvetta kuin turvapaikkatarve pitäisi mieltää, niin ei meillä ole mitään velvollisuutta lähteä nostamaan heidän elintasaan.

Koskeeko tukien alentaminen myös oleskeluluvan saaneiden tukia?

Se on tietenkin selvittettävä, onko se mahdollista ja miten heidän roolinsa uudessa järjestelmässä rakentuu.

Ymmärsinkö oikein, että haluaisit itse, että tämä koskisi myös heitä, mutta se on mahdotonta?

Selvitämme asiaa.

Eikö tässä muuten tule perustuslakiongelmia? Oleskeluluvan saanut ihminen saa työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saman verran kuin kaikki muutkin. Jos yhden ihmisryhmän tukia leikattaisiin, niin eikö silloin olisi pakko leikata kaikkien tukia saman verran?

Tämä perustuslakiasia on tosi mielenkiintoinen näissä turvapaikkakysymyksissä. Ja on mielenkiintoista, miten eri tavoin sitä tulkitaan. Mutta totta kai lähdemme siitä, ettei perustuslakia haluta rikkoa.

Entäpä leikkaukset turvapaikkaa hakeville maksettavaan vastaanottorahaan? Jos turvapaikanhakija saa ruuan vastaanottokeskuksessa, hän saa vastaanottorahaa 92 euroa kuukaudessa, mikä tekee noin kolme euroa päivää kohden. Onko sellainen summa mielestäsi vetovoimatekijä, joka saa ihmiset lähtemään Suomeen?

Eiväthän nämä ihmiset oleta, että he ovat täällä loputtomiin turvapaikanhakijastatuksella. He olettavat saavansa oleskeluluvan, jonka jälkeen he tulevat meidän järjestelmämme piiriin ja heille on velvollisuus järjestää asunto. Minun tietojeni mukaan nämä henkilöt eivät ole ihan rahattomia, koska tiedämme heidän maksaneen tänne pääsemisestä huomattaviakin summia. Kyllä se pikkaisen asettaa kyseenalaiseen valoon sen, ovatko kaikki nyt ihan turvapaikan tarpeessa.

Suurin osa turvapaikanhakijoista ei saa turvapaikkaa vaan heidät palautetaan lähtömaihinsa. Tuoreen arvion mukaan Suomi valmistautuu palauttamaan pian 20 000 turvapaikanhakijaa. Todennäköisesti osa heistä ei lähde täältä vapaaehtoisesti, vaan painuu maan alle. Silloin heistä tulee niin kutsuttuja paperittomia. Pitäisikö paperittomien siirtolaisten mielestäsi saada julkisessa terveydenhuollossa muutakin kuin kiireellistä hoitoa?

”Emme hyväksy paperittomien omaa terveydenhuoltojärjestelmää.

Olen edelleen samaa mieltä kuin olin viime kaudellakin, ja se on myös perussuomalaisen selkeä linja: me emme hyväksy paperittomien omaa terveydenhuoltojärjestelmää tai lakia. Tälläkin hetkellä ilman papereita saa kaiken kiireellisen hoidon, jota tarvitsee.

Et siis sallisi hoitopääsyä edes lapsille tai raskaana oleville naisille?

Tällä hetkelläkin heidät hoidetaan.

Ei kaikkialla.

Kiireellinen hoito annetaan. Hoitavan tahon arvioitavissa on, mikä on kiireellistä hoitoa ja mikä ei. Mutta oma, erillinen järjestelmä paperittomille, se ei ole mahdollista. Sellaista perussuomalaiset ei tule missään tapauksessa hyväksymään.

Millä tavalla se olisi erillinen järjestelmä? Heidäthän hoidettaisiin samassa järjestelmässä kuin kaikki muutkin.

Näitä ihmisiä ei pystytä identifioimaan millään tavalla. Heillä ei ole mitään virallista statusta maassa oleskeluun. Ei ole oikein, että heille luodaan oma, erillinen järjestelmä terveydenhuoltoon.

Pitäisikö lääkärien siis rikkoa Hippokrateen vala ja olla antamatta sairaille ihmisille hoitoa?

Nyt johdattelet... Eivät lääkärit millään tavalla riko lääkärin valaansa. Hehän hoitavat potilaat ihan kuten heidän lääkärin valansa määrää. Mutta ei se voi olla niin, että jos meillä on täällä ihmisryhmä, jolla ei ole edes oikeutta olla maassa, niin lähtökohtaisesti luvataan heille hoitoa. Ajatellaan vaikka, että tällaisella ihmisellä on c-hepatiitti, hiv tai jokin muu sairaus. Ne ovat kalliita hoitoja! Tällä hetkellä emme pysty välttämättä hoitamaan edes oman maan kansalaisia, saati sitten ihmisiä, joilla on se oleskelulupa. Koko ajan joudutaan priorisoimaan. Ja jos meillä on tällainen 20 000 hengen massa, joka kertaantuu koko ajan.... Koska eivät ne turvapaikanhakijat tähän lopu, ellemmme saada niitä vetovoimatekijöitä pois. En näe tällaisen järjestelmän luomista mahdollisena. En missään tapauksessa.

HDL sivut

Uutiset > Henkilöt > Tapahtumat

Pyyn siivin kuntoon

Monille päihteitä käyttäville vanhemmille perheen yhdistetty päihdehoito on viimeinen keino välttää lapsen huostaanotto.

Tanja Kuikka, Hannu Rätty ja Anu Kivistö työskentelevät Pitäjänmäellä omakotitalossa, jossa elää päivisin päihdeperheiden hoidollinen yhteisö Pyy. Se on avo- ja laitoshoidon välimaastoon sijoittuva hoitomalli.

Sivu 32

Onkeli tuli kylään

Diakoniaopiston uusi opiskelija Kreetta Onkeli on toiselta ammatiltaan kirjailija. Mutta nyt hän halusi selkeän työn, josta maksetaan palkka. Siksi hän katselee nyt maailmaa Alppikadun korttelista käsin – mutta iloksemme myös Viesti-lehden sivuilla Halleluja-blogissaan.

Sivu 35.

Viimein Anjakin alkoi vetää jotain

Niin iloitsivat Munkkisaaren korvaushoitoyhteisön jäsenet, kun kirjailija Anja Snellman ilmoitti alkavansa vetää Munkkisaarella kerran viikossa lukupiiriä. Mutta ei se jäänyt hevoseneikiksi.

Sivu 31.

Munkkisaaren turvapaikanhakijat

Kirjailija Anja Snellman veti lukupiiriä narkomaaneille. Sen kautta hän tajusi, että kun korvaushoidossa oleva narkomaani yrittää kotoutua uudestaan yhteiskuntaamme, hän on kuin maahanmuuttaja: pelätty, ihmetelty, syytetty. Joku ihan toinen kuin me.

TEKSTI > ANJA SNELLMAN
KUVITUS > MARKO TURUNEN

Kaikki alkaa siitä, kun kiertelen Munkkisaaren korvaushoitoklinikalla tutustumassa eri osastojen hoito- ja kuntoutustyöhön. Minut on tänne kutsunut Diakonissalaitoksen kehitysyksikkö, joka on koonnut eri alojen ihmisiä avoroihiemään diakoniatyön tulevaisuudesta.

Olen tuolloin psykoterapiaopintojeni puolivälissä, kaksi vuotta takana ja saman verran edessä. Pohdin niihin aikoihin päättötyölleni aihetta ja olen pyöritellyt mielessäni jotain mediaan ja traumaan liittyvää. Ajatuksena, että altistuminen massiiviselle julkisuudelle voi aiheuttaa samanlaisia post-traumaattisia stressireaktioita kuin mikä tahansa väkivaltainen kokemus. Suunnittelen haastateltavikseni **Arja Alhoa**, **Matti Vanhasta** ja **Johanna Tukiaista**. Mediatrauma on tutkimaton alue niin mediatutkimuksen kuin psykologiankin puolella.

Mutta kävi aivan toisin. Munkkisaaren toimintakeskuksen silloinen ylilääkäri **Pekka Tuomola** näyttää tutustumiskierroksemme päätteeksi kolmoskerroksen palvelukeskuksen, suonensisäisiä huumeita käyttävien hiv-positiivisten korvaushoitolaisten tilat. Tuomola jututtaa lounastarjoilua odottelevia asiakkaita.

Monin tavoin vaikuttavan kierroksen lopuksi istahdan lounaalle asiakkaiden sekaan – ja kas, minua ei puhuttele Pekka Tuomola, vaan jokin vielä suurempi: universumi! Muutaman viikon kuluttua aloitan työharjoitteluni Munkkisaarissa. Minulla on missio, ja lopputyölläni uusi aihe ja nimi: *Romuna vai roinassa? Ratkaisukeskeinen psykoterapia kaksoisdiagnoosin saaneiden korvaushoitolaisten hoidossa*. Kaksoisdiagnoosi tarkoittaa tilannetta, jossa henkilöllä on

samanaikaisesti sekä päihdeongelma että jokin mielenterveyden häiriö, joka ei ole välittömästi päihteen aiheuttama.

Kaksoisdiagnoosit ovat yleisiä. Alkoholi-ongelmallisista vajaalla puolella on jossain elämänsä vaiheessa jokin päihdeistä riippumaton psykiatrinen häiriö. Huumeidenkäyttäjillä luku on vielä suurempi. Yleisyyttä voidaan tarkastella myös toisin päin. Noin kolmasosalla psykiatrisia häiriöitä potevista on jossain vaiheessa myös päihdeongelma.

SUOMALAINEN hoitojärjestelmä on rakenteeltaan jäykän kaksijakoinen: päihdeongelmia hoidetaan sosiaalitoimessa ja muita mielenterveysongelmia terveydenhuollossa. Tämä splitti johtaa vain jompaankumpaan hoitoon painottumisen. Päihdehuollossa työskentelevien joukossa ei ole liikaa psykologeja tai psykoterapeutteja; vastaavasti mielenterveyspuolella ei ole välttämättä kokemusta päihteenkäyttäjistä, varsinkaan opioidiriippuvaisista.

Saranapuolen kulkija kun olen aina ollut, haluan kyseenalaistaa päihde- ja mielenterveyspalveluissa vallalla olevan joko tai -käytännön. Lähdän ajatuksesta, että päihdehäiriö on mielenterveyden häiriö ja voi aiheuttaa samanlaisia oireita kuin mikä tahansa muu mielenterveyshäiriö. Toisaalta päihteenkäytön alku liittyy useimmilla käyttäjillä mielenterveyshäiriön hoitamiseen, ahdistuksen lieventämiseen tai masennuksen helpottamiseen – ylipäänsä mielialojen tasoittamiseen.

Haluan todistaa että päihdeasiakkaat hyötyvät psykososiaalisesta tuesta, terapeuttisista tapaamisista, vaikka ovat vielä korvaushoidossa ja välillä käyttävät

"Saranapuolen kulkijana haluan kyseenalaistaa päihde- ja mielenterveyspalveluissa vallalla olevan joko tai -käytännön.

oheistuotteina bentsojakin.

Valtaan ja sisustan itselleni yksityishuoneen Munkkisaaren toisesta kerroksesta ja laitan talon kaikille ilmoitustauluille lapun: halukkaille on syksystä alkaen tarjolla ratkaisukeskeistä keskusteluterapiaa.

Päätän aloittaa asiakkaisiin tutustumisen ja asiaani tutustuttamisen vähitellen. Siedätän, yhtä lailla itseäni kuin talon väkeä. Kiertelen Munkkisaaren kaikissa kerroksissa ja tapaan asiakkaita, istuskelen pöytiin ja huikkailen oven-suusta kuntosaliin ja ruokalaan, jään katselemaan biljardinpeluuta ja hengailen röökihuoneen liepeillä. Kerron, kuka olen ja mitä varten olen ilmestynyt taloon. Vastaanotto on huvittuneen utelias, hilpeän kyyninen ja kylmän negatiivinen. Saan selittää moneen kertaan, mitä ratkaisukeskeinen psykoterapia on.

"Ratkaisetsä mun kaikki ongelmat?"

"Sano mulle, oonksmä enemmän romuna vai roinassa?"

Jututan myös hoitohenkilökuntaa, joka myöntää auliisti, että psykososiaalinen tuki on talossa minimaalista, ja perustuu pitkälti asiakkaiden keskinäiseen vertaistukeen. Kuulen myös alituisesta kiireestä, henkilökunnan väsymisestä, lisäkäsien tarpeesta, voimattomuuden tunteista pääkaupungin muuttuvan huume kulttuurin – muuntohuumeiden tulon ja siitä seuranneiden kuolemantausten – vellonnassa.

ERÄÄNÄ PÄIVÄNÄ Made in HDL -projektin parissa työskennellyt osastonhoitaja ja kulttuurikoordinaattori Taina Hirvonen koputtaa oveeni ja kysyy, lähtisinkö vetämään Munkkisaaren asiakkaille terapian ohella jotain kirjoittamiseen liittyvää kulttuuritoimintaa. Seuraavan

”Alkoholi- ongelmaisista vajaalla puolella on jossain elämänsä vaiheessa jokin pääteistä riippumaton psykiatrinen häiriö.

viikon torstaina kannan Munkkisaaren neljä muovisäkillistä kirjoja kotoani ja järjestelen ne talon eri kerrosten kirjahyllyihin. Maanittelen Munkkisaaren ensimmäisen kerroksen asiakkaat pitkän pöydän ääreen ja kerron, että alan vetää torstaisin kirjallisuus- ja kirjoittajapiiriä, jonka nimeksi tulee Munkkisaaren Lukupiiri.

”No hyvä, että säkin Anja alat vihdoin vetää jotain!”

Kerron, että lukupiirissä juttelemme kirjoista, kielestä ja kirjoittamisesta, kerromme tarinoita ja että alamme rustailla yhdessä tekstejä, runoja ja laulunsanoituksia.

”Mekö kirjoitettais runoja? Omia biisejä?”

Munkkisaaren Lukupiiristä tulee suosittu. Vakiporukka odottelee minua torstaisin lääkkeenjaon jälkeen pitkän pöydän ääressä. Monilla on kirja edessä, he ovat alkaneet lukea tuomia teoksia. Jotkut ovat jo kirjoittaneet omia tekstejä ja antavat niitä minulle luettavaksi.

Terapia-asiakkaitakin alkaa tulla useita päivässä. Suurin osa on hyvin motivoituneita ja kiinnittyy syntyvään hoitosuhteeseen. Munkkisaaren Lukupiiri laajenee pian myös muihin kerroksiin. Kuulen lisää tarinoita, kirjoitan niitä pyynnöstä muistiin, saan nippukaupalla runoja ja biisinsanoituksia.

Mieheni **Jukka** alkaa vetää Munkkisaaren bänditoimintaa, joka tulee tarpeeseen: bändi alkaa oitis säveltää lukupiirimme tekstejä.

Saan kuulla ja lukea tarinoita asunnottomuudesta, vankilakierroksista ja melkein-ylännokseista. Näen arkuutta, epäluuloisuutta, häpeää, moninkertaista

toiseutta, syyllisyyttä, pelkoja, itsetuhoisuutta ja syvään juurtunutta toivotomuutta. Tulen tietoiseksi erilaisista vaihtoehtolämäntavoista, anarkistisista ”systemistä irti”-malleista ja katkeruudesta paskayhteiskuntaa kohtaan.

Suurimpaan osaan asiakkaista on niitattu läjäpäin erilaisia diagnooseja jo lapsuudesta saakka, useimmiten adhd:ta, masennusta ja persoonallisuushäiriöitä. Joillakin on muistikuvia lastenpsykiatrin tai nuorisopsykiatrin tapaamisista vuosien takaa. Kokemusta kuulluksi tulemisesta heillä ei ole. Vaikka Munkkisaaren on virallisesti olemassa omahoitajasysteemi, harva on kuitenkaan jaksanut tavata säännöllisesti omaa hoitajaansa.

KIRJOITAN PIENEEN mustaan muistikirjaani, että näen Munkkisaaren 1990-luvun alun laman ylisukupolviset seuraukset. Tapaan asiakkaita joiden vanhemmat, sisarukset, lapset ja lastenlapset ovat korvaushoidossa, muutamat heistä samassa talossa, eri kerroksissa.

Tajuun pikku hiljaa tekeväni töitä yhdenlaisten maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden kanssa. Normielämään, siviiliin, palaamiseksi pitkäaikaisopioidiriippuvaisen korvaushoitolaisen on kotouduttava: opittava pääteettömän maailman kieli, tavat ja kulttuuri.

Nyttemmin kun luennoin päihde-työn opiskelijoille, kysyn usein: oletko tullut ajatelleeksi, että se on myös kielen ja kulttuurin, antropologian opiskelua? Pohdiskelen tätä antropologista – ehkä voisi puhua sanataideterapeuttisesta – näkökulmaa Munkkisaaren niin paljon, että alan päättötyöni ohella kirjoittaa toistakin tutkimusta nimeltä ”Roinan kieli ja kaman murteet: kieli, dialogi ja heimokulttuuri korvaushoitoasiakkaiden kanssa työskentelyssä.”

Samalla alamme Munkkisaaren Lukupiirissä kerätä aineistoa Suomi-nisti-suomi-sanakirjaan. Hauskempia hetkiä kuin asiakkaiden kanssa sanastonkeruu saan elämästäni hakea.

UUDEEN 2015 tammikuussa tapahtuu kaksi merkittävää asiaa. Päättötyöni hyväksytään ja valmistun ratkaisukeskeisen psykoterapian opinnoistani. Kaksoisdiagnoosia käsittelevä työni herättää sen verran kiinnostusta, että saan oitis useita tilauksia erilaisiin päihdeseminaareihin

luennoimaan kaksoisdiagnoosista ja päihdeasiakkaiden terapiasta.

Tammikuussa 2015 julkaistaan myös Munkkisaaren Saranabändin oma levy *Piikki lihassa*. Levy on kansikuva ja grafiikkaa myöten asiakkaitten tekemä. Paikalla julkkaribileissä Tavastian Semi-Final-klubilla on Munkkisaaren asiakkaiden ja henkilökunnan ohella paljon omaisia ja ystäviä. Moni katsoo läheistään uusin silmin – niin lavalla kuin yleisön joukossa.

Vuotta myöhemmin, joulukuun lopulla 2015 Sarana-bändi keikkailee Munkkisaaren viimeisen kerran, kun vietetään toimintakeskuksen lopettajaisia. Olo on haikaa, mutta työt jatkuvat, Suomi-nisti-suomi-sanakirja täydentyy ja ihka uusi bändi nimeltä Gandhi on syntynyt, ja soittaa jo sekin läksiäisissä:

*Balun Balun, hakkaan laituria /
Balun Balun, sattuu kylkiin /
Balun Balun, törmään murtajaan /
Balun Balun, pää tää räjähtää. /
Kaipaamaan lepuuttajaa, ootan kylkisuoja /
ootan majakkaa, kaipaamaan laituria /
kaipaamaan kauneutta, ootan eheyttäjä.*

SUOMI-NISTI

suoneen putkeen, ränniin
ohiveto, kavallus syyhy
epäluotettava, vasikoija käärme
lainata rahaa skriittaa
olla velkaa olla skriittaa
ostaa velaksi ottaa nauhalle

NISTI-SUOMI

töötit ruiskulla suoneen
ladattava annos
klikit, klikata heroisiin,
amfetamiiniin tai vesiliuoksen
kuumentaminen lusikassa
noijat amfetamiinivalvomisesta seuraava olotila, epäluuloisuus, paranoia
väsät valmistaa annosseos
nyt on sihkoo onpa erityisen hyvää kamaa
suvo, piri, spiidi amfetamiini ja senkaltaiset
pommi / pommittaa paperiin
käärity amfetamiiniannos

Kun omat voimat eivät riitä

Viesti kysyi Helsingin Diakonissalaitoksen kansainvälisen työn kumppaneilta, miksi he eivät pärjää ilman ulkomaista apua.

1. Mikä hankkeenne on ja mitä yhteistyö HDL:n kanssa on teille antanut?
2. Mitä tavoitteita olette saavuttaneet, mikä on jäänyt toteutumatta?
3. Mihinkin tarvitsette ulkomailta tulevaa kehitysyhteistyötä ja diakoniatyötä?

Puleng Mkhathshwa

hankevastaava,
eteläisen Afrikan evankelis-luterilainen kirkko

1. "TEEMME sukupuoleen perustuvan väkivallan vastaista hanketta eteläisessä Afrikassa. Kohokohta omassa oppimisessamme oli vierailu Helsinkiin, tutustuminen eri hankkeisiin ja yhteisöjä vahvistavaan Kaapeli-menetelmään."

2. "TAVOITTEENAMME ON, että naiset puhuvat ääneen väkivallasta. Työmme tuloksena lähes viisituhatta ihmistä on tullut kahden vuoden aikana tietoiseksi sukupuoleen perustuvasta väkivallasta. Viime vuonna hankkeen koordinaattori oli puhumassa televisiossa kirkon roolista naisiin kohdistuvan väkivallan kitkemisessä. Kyseistä suosittua televisio-ohjelmaa seuraa noin kaksi miljoonaa ihmistä. Tämä on hankkeen kolmas ja viimeinen vuosi. Osa työstä on tekemättä. Olemme luvanneet laatia paikalliselle kirkolle linjaukset sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisesta. Lisäksi koulutamme erityisesti pastoreita työn jatkuvuuden varmistamiseksi."

3. "SE PATISTAA meitä ylittämään itsemme. Kehittyvät maat tarvitsevat vielä kokemusta ja asiantuntemusta, jota esimerkiksi HDL:lla on."

Josef Gnula

pastori ja hankekoordinaattori,
Namibian evankelis-luterilainen kirkko

1. "HANKKEEN TARKOITUS on saada yhteisöt arvostamaan nuoria ja voimaannuttaa nuoria kykeneviksi hankkimaan elantonsa Namibiassa. Kun hanke alkoi vuonna 2013, tulin Suomeen oppimaan eritoten Vamos-hankkeesta. Hankkeet ja metodit ovat samankaltaisia. Olen oppinut, että vaikka elämme erilaisissa ympäristöissä, nuorten ongelmat ovat samoja."

2. "OLEMME VAHVISTANEET kirkon kykyä jatkaa työtä ja antaneet nuorille taitoja ja tietoja, joiden avulla he selviytyvät. Olemme saaneet työllistettyä joitain nuoria ja luotua paikallisia tukiverkostoja. Aluksi meillä oli liian kunnianhimoiset suunnitelmat. Olemme kuitenkin saavuttaneet välttämättömät tavoitteet. Työ jatkuu yhä."

3. "KUN SOSIAALISIA ongelmia ilmenee, perusdiakonia on tarpeen. HDL:lla on pääsy rahoitukseen, ja se mahdollistaa työskentelymme."

Mihai Nani

hankekoordinaattori,
Moldovan ekumeeninen kirkkojen neuvosto

1. "YRITÄMME VAHVISTAA Moldovan ortodoksisen kirkon osaamista nuorten kanssa työskentelemisessä. Yhdeksi keinoksi päätimme luoda kymmeneen yhteisöön nuorisoklubit. Yhteistyön vuoksi olen oppinut erilaisia tapoja työskennellä nuorten kanssa, erityisesti Kaapeli-menetelmän. Sitä olen opetellut vasta teoriassa."

2. "HANKKEEN ENSIMMÄISENÄ vuonna toimimme yhteen kylien pääasialliset toimijat, ja yhteisillä ponnistuksilla perustimme kaikki kymmenen nuorisoklubia. Olemme saaneet motivoitua nuoria osallistumaan niihin. Siten olemme saavuttaneet tähänastiset tavoitteet. Nyt kehitämme verkostoja klubien ja muiden nuorisojärjestöjen välille ja paikallisten seurakuntien osaamista nuorisotyössä. Autamme myös kylien vähäosaisia nuoria parantamaan elämäänsä."

3. "HELSINGIN Diakonissalaitoksella on valtava kokemus sosiaalityöstä. Voimme oppia siitä paljon."

Anna-Sofia Nieminen
Kuvat > Alekski Poutanen

”Vielä en ole pyörtynyt”

Kreetta Onkeli voitti kirjallisuuden Finlandia Junior -palkinnon vuonna 2013 ja alkoi miettiä, miten ura jatkuisi. Lopputuloksena hän päätti vaihtaa alaa. Nyt hän opiskelee Helsingin Diakoniaopistossa ja kertoo Halleluja-blogissaan miltä maailma näyttää Alppikadulta käsin.

Mikä ajaa kirjailijan opiskelemaan uutta ammattia?

”Saatuani Finlandia-palkinnon koin tullee urallani tiettyyn pisteeseen, vaikka palkinto onkin pelkkä ulkoinen tunnustus eikä kerro, millainen olet kirjailijana. Tajusin, että kirjoittaminen ei motivoinut enää samalla tavalla. Totesin myös täyttäväni 46 vuotta, ja vanhenevien kirjailijoiden on nykylinjausten mukaan vaikeampaa saada apurahoja työoleen. Olin lukenut juttuja alanvaihtajista ja päätin, että nyt tai ei koskaan. Minulla olisi ollut mahdollisuus opiskella myös yliopistolla tai suorittaa vanhat opinnot loppuun Teatterikorkeassa, mutta halusin selkeän ammatin, josta saa palkkaa. Palkkaa pidetään pienenä, mutta on se enemmän kuin kirjailija keskimäärin tienaa.”

Maailma tuntuu mullistuvan joka puolella eikä aina hyvään suuntaan. Näkeekö kirjailija maailmassa toivoa?

”En useinkaan näe. Toisaalta uskon kliseeseen, että toivoa on niin kauan kuin on elämää. Uskon että ihminen

luottaa ja toivoo selviytyvänsä, vaikka mestauslavalla seisoi: että jokin seikka vielä muuttaa kohtalon toiseen suuntaan. Mutta mitä enemmän tulee ikää, sitä vaikeampi on ylläpitää toivoa, koska unelmoinnin oheen on muodostunut realismia. Ihan kaikki ei ole mahdollista. Täytyy vain jaksaa hokea, että kyllä tästä selvitään – edes lasten vuoksi –, vaikka ei itse olisi aina ihan varma.

Miltä Diakonissalaitoksen kortteli ja sen opiskelijaelämä on näyttänyt?

”Olin yllättynyt ja mykistynyt miten kirjavaa porukkaa Alppikadulla opis-

kelee, asuu ja liikkuu. Kirjailijalle se on oikea aihepiirien ylitsepuosuava kattila. Ihmisten ongelmat, viat ja virheet ovat silmin nähtäviä – toisin kuin yleensä hygieenisessä ja tasapaksussa maassamme. En tarkoita, että ihailisin rappiromantiikkaa – saati että pitäisin sellaista elämäntapaa rehellisempänä kuin muuta. On vain niin harvinaista, ettei peitetä vaikeuksia. Oma opiskelijaryhmäni oli ensi hetkestä alkaen hurmaava ja keskustelevala.”

Mitä opiskellessa oppii ja näkee?

”Pääsin mukaan pilottihankkeeseen, jossa pääsin aloittamaan työharjoittelun jo nyt. Pyrin ja pääsin Lehmustuvulle. Yllättävän hyvin työssäoppiminen on alkanut, vaikka menin sinne kylmiltäni. En ole pyörtynyt kertaakaan. Asukkaat, kaikki heihin ja hoivakotiin liittyvä on liikkuttanut minua monella tavalla, hyvällä ja pahalla. Sen olen huomannut, että en ehkä ole osannut pitää asukkaisiin sopivaa henkistä etäisyyttä, koska minulla ei ole vielä ammattitaitoa siihen.”

Riku Siivonen

Kuva > Henna Aaltonen

Kreetta Onkelin Halleluja-blogi osoitteessa viestilehti.fi/halleluja

”Alppikadulla ihmisten viat ja virheet ovat silminnähtäviä – toisin kuin yleensä hygieenisessä maassamme.

Uudet avuntarvitsijat loivat tarpeen kansainväliselle suojelulle

HDL:lle syntyi maailman melskeen vuoksi uusi toimintamuoto: vastaanottotoiminta.

VIIME VUONNA ihmisten liike köyhistä ja sotaa kärsivistä maista toi kymmeniä miljoonia ihmisiä Euroopan rajoille ja niiden yli.

Suomenkin hallitus joutui reagoimaan nopeasti, kun maahan alkoi saapua turvapaikanhakijoita – eikä ainoastaan aikuisia miehiä, vaan myös nuoria ja alaikäisiä, yksin matkassa olleita ihmisiä. Niinpä myös HDL sai maahanmuuttovirasto Migristä elokuussa pikaisen pyynnön perustaa heille tukiasumisyksikkö. Ja vain vuorokaudessa avattiin ensimmäinen yksikkö. Parin kuukauden jälkeen toiminnassa oli jo pari tukiasumisyksikköä ja alaikäisten ryhmäkoti, joissa majoitetaan noin 140 nuorta.

Siinä oli alku HDL:n kansainvälisen suojelun ja integraation palvelualueelle, joka käynnistettiin virallisesti tämän vuoden alussa.

”Nopeasti näimme, että pelkkä vas-

taanotto ei riitä. Tarvitaan integraatiota ja kotouttamista. Se ehkäisee toimettomuudesta syntyneitä turhautumista ja vastakkainasetteluja”, kansainvälisen suojelun toimialajohtaja Marja Pentikäinen sanoo.

Esimerkiksi kaikille tukiasumisyksiköiden nuorille on järjestetty mahdollisuus käydä peruskoulua. Tämä saatiin aikaan oman korttelin Helsingin Diakoniaopiston ja Migrin kanssa.

Helsingin Diakonissalaitos on tehnyt työtä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kanssa jo runsaat 20 vuotta – niin kuin on tehnyt myös Diakoniaopiston rehtori Marja Pentikäinen.

”Olemme kokonaisvaltaisten ja pitkien palveluketjujen avulla saaneet aikaan vaikuttavia tuloksia monien erityisryhmien parissa. Nyt tuomme tämän toimintamallin vastaanottotoimintaan”, Pentikäinen sanoo.

Turvapaikanhakijoiden väliaikaisen asumisen lisäksi toimintaan integroidaan myös muita Helsingin Diakonissalaitoksen tuottamia palveluja. Kokonaisuus rakennetaan tiiviissä yhteistyössä lapsi- ja perhepalveluiden sekä Helsingin Diakoniaopiston kanssa. Mallissa hyödynnetään aktiivisesti kansalaistoimintaa.

Riku Siivonen
Kuva > Pertti Nisonen

Marja Pentikäinen on uuden Kansainvälinen suojelu – toimialueen johtaja. Hän jatkaa myös Diakoniaopiston rehtorina.

> Lyhyesti

3 x pieni iso uutinen

1

SOSSUTALK! KOKOAA SIIJAISPERHEET JA LASTENSUOJELUN AMMATTILAISET. Diakonissalaitoksen SossuTalk!-miniseminaarisarja tarjoaa vuoden aikana koulutusta sijaisperheille ja ammattilaisille. Maaliskuussa pohdittiin, voiko rikkinaistä suhdetta korjata, toukokuussa mietitään miten traumasta pääsee kohti tulevaisuutta. Lisää: hdl.fi.

2

DIAKONISSALAITOS KOHTI 150-VUOTISJUHLAVUOTTA. Tiesitkö, että Helsingin Diakonissalaitos täyttää ensi vuonna kunniakaat 150 vuotta? Tekeillä on historiikki, ja historiaan jäävää juhlahumua suunnitellaan muutenkin. Viesti-lehdessä koh-ti juhluvuotta vie Aikojensa vahvat -juttusarja. Sen ensimmäinen osa on tämän lehden sivulla 14.

3

PAKOLAISDIALOGIT ALKAVAT. Puhumme toistemme ohi, jäämme poteroihin, suutemme ja toivomme väärämielisille pahaa. Onko nykyinen maahanmuutto-keskustelu tuomittu epäonnistumaan? HDL ei suostu uskomaan, vaan kerää vuoden aikana saman pöydän ääreen eri osapuolia keskustelemaan – löytämään yhteistä maata niin sinisilmäisten kuin liian kriittisten jalokojen alle.

TERVETULOA KAKSIKIELISILLE YHTEYSPÄIVILLE 23-24.4.2016

Helsingin Diakonissalaitoksesta valmistuneet diakonissat ja seurakuntakuraattorit kutsutaan Yhteyspäiville, joiden teema tänä keväänä on: ”Diakonisojen rooli saattohoitotyössä”. Ohjelma ja juhlasisarten nimet ohjeisena.

KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYJEN takia pyydämme ilmoittautumiset 4.4.2016 mennessä, joko sähköpostilla neuvonta@hdl.fi tai puhelimitse 050 66213 (Pirjo Rautakoski), tai kirjeitse osoitteella: Karin Strandberg, Helsingin Diakonissalaitos, Alppikatu 2 00530 Helsinki.

YHTEYSPÄIVIEN MAJOITUS on hotelli Cumuluksessa Siltasaarenkatu 14. Hinta 1 hh 89 e/huone/vrk ja 2 hh 99 e/huone/vrk. ajoitus varataan ilmoittautumisen yhteydessä.

JUHLASISARILLE lähetetään henkilökohtainen kutsukirje ohjeineen.

OHJELMA

Lauantai 23.4

- 11:00- Mahdollisuus tutustua uusittuun museoon ja sen
13:00 myyjäispaikkaan päärakennuksen aulassa.
Kirjakirpputori.
- 11:30 **Lounas** - Auroratalon ruokasali
- 13:00 **Päivien avaus** - kirkko
- 13:30 **Iltapäiväkahvit** - Aurorasali
- 14:30 **”Ihmisarvoinen saattohoito”** - Aurorasali
· arkkiatri Risto Pelkonen
· paneelissa mm. sairaalapastori Merja Hållfast,
diakonissa Eila Sainio, os. hoitaja Paula Lagerstam
· musiikkia: Markus Bäckman
- 16:00 **Uutta Diakonissalaitokselta** - Aurorasali
· toimitusjohtaja Olli Holmström, Jaana af Hällström
- 16:30 **Iltapala** - Auroratalon ruokasali
- 18:00 **Sisarten ilta** - Aurorasali
sisarten illassa huomioidaan juhlasisaret
· Olli Holmström
· musiikkia: Markus Bäckman
- 20:00 **Ehtoolliskirkko** - Kirkko
· johtaja Olli Holmström avustajineen
· Sirkka-Liisa Jussila Gripentrog

Sunnuntai 24.4

- 10:00 **Jumalanpalvelus** - Kirkko
· saarna, rovasti Antti Lemmetyinen
· liturgi Matti Mäkeläinen
· kanttori Sirkka-Liisa Jussila Gripentrog
· Sairaanhoidajalaulajat
- 11:30 **Lounas** - Auroratalon ruokasali
Kurssikohtaisia kokoontumisia - Aurorasali
- 14:00- **Sairaanhoidajalaulajien konsertti** - kirkko
14:45

70 v. sisaria

TULLEET TALOON 1946:
Leena Sormunen os. Lahtinen
Enni Kähkönen os. Lemmetti
Martta Sipilä
Sylvia Runmark os. Thauvon
Katri Valjakka
Febe Latvala os. Vuolteenaho
Bertta Huokonen
Tellervo Tissari
Inkeri Malila
Lilja Vähäkangas
Rauha Venetmäki
Aura Trogen
Helmi Osmanen
Aune Mäkinen

60 v. sisaria

TULLEET TALOON 1956
Leena Ritämäki os. Mikkola
Sirpa Nikkilä
Taimi Sarko os. Saari
Aune Alhola os. Heikkilä
Elvi Tuovinen os. Kettunen
Helka Ristolainen os. Kettunen
Eeva Hakuli os. Korhonen
Liisa Paunonen os. Kärri
Anja Sariola os. Rouhiainen
Tuulikki Vatanen

60 års -systrar

KOMMIT ÅR 1955
Rakel Ehrnström
Mildrid Lindbom

50 v. sisaria

TULLEET TALOON 1965
Aino Airaksinen
Marja-Helmi Hautala os. Attila
Pirkko-Liisa Kokkonen os. Haarma
Kaarina Heikkinen
Irma Vainikka os. Hämäläinen
Pirjo Turunen os. Jalonen
Marja Savolainen os. Javanainen
Eira Saalasti os. Junttila
Kaija Sillanpää os. Kangasniemi
Eila Silvasti os. Lindfelt
Irma Saarela os. Mustonen
Marketta Keski-Koukkari os. Nissilä
Seija Raumann
Pirkko Hakala ent. Kinnunen os. Savolainen
Ritva Stemmler os. Turunen
Mailis Virtanen os. Uotila
Liisa Rytty os. Uusikartano
Maria-Leena Ylikantola

50 års -systrar

KOMMIT ÅR 1965
Ulla -Stina Björkstrand
Asta Särs f. Dalvik
Barbro Hindsberg f. Olenius
Marit Ingerström f. Stremberg
Helena Weckström
Kerstin Lillbäck f. Westerlund

VÄLKOMMEN TILL TVÅSPRÅKIGA GEMENSKAPSDAGAR 23-24.4.2016.

De diakonissor och församlingskuratorer som utexaminerats från Diakonissanstalten inbjuds denna vår till Gemenskapsdagar med temat: "Diakonissornas roll vid vård i livets slutskede." Här dagarnas program samt namnen på årets jubilanter.

FÖR DE PRAKTISKA ARRANGEMANGENS skull bör anmälan till dagarna ske före den 4.4.2016, per e-post neuvonta@hdl.fi, per tel. 050 66213 (Pirjo Rautakoski) eller brevledes till: Karin Strandberg, Helsingfors Diakonissanstalt, Alpgatan 2, 00530 Helsingfors.

INKVARTERING sker i hotell Cumulus Hagnäs, Broholmogatan 14. Pris 1 pers. rum 89 e /dygn/rum och 2 pers. rum 99 e / dygn/rum. Logi bokas i samband med anmälan.

TILL JUBILANTERNA sänds en personlig inbjudan med egna direktiv.

PROGRAM

Lördag 23.4.

- 11:00- Möjlighet att bekanta sig med
- 13:00 det förnyade muséet. Loppisbokförsäljning.
- 11:30 **Lunch** - Aurorahusets matsal
- 13:00 **Dagarnas öppnande** - Kyrkan
- 13:30 **Välkomstkaffe** - Aurorasalen
- 14:30 **"En människovärdig vård i livets slutskede"** - Aurorasalen
 - arkiater Risto Pelkonen
 - i panelen: sjukhuspastor Merja Hällfast, diakonissan Eila Sainio, avd. sköt. Paula Lagerstam
 - musik: Markus Bäckman
- 16:00 **Nytt från Diakonissanstalten** - Aurora-salen
 - vd Olli Holmström, Jaana af Hällström
- 16:30 **Kvällsmål** - Aurorahusets matsal
- 18:00 **Festkväll där jubilanterna firas** - Aurorasalen
 - Olli Holmström
 - musik Markus Bäckman
- 20:00 **Nattvardsmässa** - Kyrkan
 - Olli Holmström med assistenter
 - Sirkka-Liisa Jussila Gripentrog

Söndag 24.4

- 10:00 Gudstjänst - Kyrkan
 - predikant, prostén Antti Lemmetyinen
 - liturg pastor Matti Mäkeläinen
 - kantor Sirkka-Liisa Jussila-Gripentrog
 - Sairaanhöitalaulajats
- 11:30 **Lunch** - Aurorahusets matsal
- Fri samvaro och kursträffar** - Aurorasalen
- 14:00- **Sairaanhöitalaulajats konsert** - kyrkan
- 14:45

> Lyhyesti

Nuorten turvapaikanhakijoiden tulevaisuuden koulutuspolut täytyy ratkaista joka tapauksessa.

Suomen ja Viron ammattilaiset etsivät parhaita keinoja nuorten kotoutumiseen

HELSINGIN DIAKONIAOPISTO isännöi maaliskuun alussa suomalais-virolaista seminaaria nuorten turvapaikanhakijoiden kotoutumisesta ja koulutuspoluista. Se on yhteinen kiinnostuksen kohde molemmissa maissa.

"Viranomaiset, erilaisissa nuorten palveluissa työskentelevät ja koulutuksen järjestäjät etsivät kaikki oppia turvapaikanhakijatilanteesta, hyvistä käytännön malleista ja myös vältettävistä virheistä", Uudenmaan liiton projektipäällikkö **Anu Heinonen** tiivistä seminaarissa.

Tilaisuus oli osa liiton koordinoimaa Yhdessä koulutustakuuseen -hanketta.

Virossa jokaiseen maakuntaan on perustettu Rajaleidja-keskus. Viidessätoista keskuksessa tarjotaan nuorten uraneuvontaa sekä esimerkiksi sosiaalipedagogin ja psykologin palveluita. Rajaleidja-keskusten työntekijöiden lisäksi suomalaisten kokemuksista ammensi joukko virolaisia kuntien edustajia, jotka ovat tekemisissä Viiron saapuvien turvapaikanhakijoiden kanssa.

"Saamme naapureiltamme käytännön kokemusta nuorten turvapaikanhakijoiden integraatiosta ja koulutuskysymyksistä. Miten neuvonta tapahtuu, ja millaisia ongelmia ja ratkaisuja on olemassa", sanoo **Urve Sellenberg**, Pohjois-Viron Rajaleidja-keskuksen johtaja.

Seminaariin ilmoittautui pikavauhtia 120 osallistujaa - muun muassa oppilaitosten, kuntien, järjestöjen ja TE-toimistojen edustajia.

"Tiedon tarve on kova", Heinonen sanoo.

Teeman käsittelyä jatketaan ainakin suomalaisen kesken myös jatkossa. Uudenmaan liiton hanke kestää vuoden 2016 loppuun asti.

Yhteisö on perheiden yhdistetyssä päihdehoidossa tärkeässä roolissa. Se tukee – ja joskus jopa päättää sanktioista.

Kohti päihteetöntä arkea – ”koppelon” johdolla

Päihdeperheille tarkoitettu Pyy-yhteisö sai Riikan katsomaan omaa käytöstään uusin silmin. Se auttoi elämänmuutokseen.

TEKSTI > ILKKA KARISTO KUVAT > ROBERT LINDSTRÖM

Kun **Riikka** muutti keväällä 2013 yhdeksänvuotiaan tyttärensä kanssa Helsingin Pitäjänmäelle päihdeperheiden Pyy-yhteisöön, häntä jännitti. Hän oli tuolloin 35-vuotias ja oli käyttänyt erilaisia päihteitä – ensin alkoholia ja kannabista, sitten amfetamiinia, heroiniina, Subutexia ja muita lääkkeitä – päivittäin lähes kaksikymmentä vuotta. Pitäjänmäellä hänen oli tarkoitus jättää hyvästit entiselle elämälleen.

”Kävin vetämässä vielä sinä päivänä, kun tulimme tänne”, Riikka sanoo muistellessaan kuntoutustaan tutussa paikassa, Pyy-yhteisön omakotitalon toisessa kerroksessa.

Helsingin Diakonissalaitoksen tarjoama Pyy-hoito perustuu yhteisöhoidon menetelmään ja vertaistukeen: asiakkait

käyvät läpi elämäänsä ja tuntemuksiaan monenlaisissa ryhmissä ja myös yksilökeskusteluissa ohjaajien kanssa.

Pyy-hoito toimii laitoshoidon ja avohuollon välimaastossa. Täällä ei asuta lukkojen takana, mutta säännöt ovat tiukat. Ensimmäisen kahden viikon aikana asunnosta ei saa poistua omin päin. Vapaa-ajan ja viikonloppujen ohjelma suunnitellaan yhdessä kuntoutuksen tavoitteiden mukaisesti. Huumeseula on annettava viikoittain, ja jos se näyttää positiivista, asiakasta tuetaan soittamaan omalle lastensuojelun sosiaalityöntekijälleen. Hoito ei ole täysin lääkkeetön, mutta lääkkeet eivät ole keskeisessä roolissa.

Riikalla ei ole selkeitä muistikuvia ensimmäisistä päivistään Pitäjänmäellä.

Vieroitusoireet olivat kovat. Tytär kaipasi entistä kotikaupunkiaan ja kavereitaan ja otti jatkuvasti yhteen Riikan kanssa. Samaan aikaan Riikan piti opetella kokonaan uusi elämäntyyli.

”Tänne tullessani en yhtään tajunnut, mihin olin lähtemässä. Tämä hoito on todella hyvä, mutta rankka”, hän sanoo.

Pyy-yhteisössä asiakkaat asuvat omissa pienissä kaksioissaan, mutta päivät vietetään yhdessä suunnitellun ohjelman mukaan. Päivä alkaa jo ennen aamuyhdeksää, ja jos siitä myöhästyy, sitä käsitellään yhdessä muiden yhteisön asiakkaiden kanssa. Seurauksena voi olla sanktioita. Päiviin kuuluu yksilö-, ryhmä- ja perheryhmäkeskusteluja. Lisäksi on kuntouttavia ryhmiä.

”Monille tämä on viimeinen etappi. Heille sanotaan, että jos et lähde kuntoutukseen, lapset otetaan huostaan”

Vapaa-aikanakaan ei saa tehdä mitä huvittaa. Päihteitä käyttäviin ihmisiin ei saa olla yhteydessä, ja kotiintuloaika on iltakahdeksalta. Sääntöjä valvovat ennen kaikkea toiset asukkaat, ja erityisen paljon vastuuta on niin kutsutulla koppelolla, eli yhteisön vanhimmalla. Asiakkaat tekevät yhdessä päiväruuan ja siivoavat paikat – sekin on osa kuntoutusta.

”Normaali arki on tänne tuleville ihan vierasta”, sanoo **Tanja Kuikka**, yksi Pyy-viidestä ohjaajasta. ”Perheissä roolit menevät sekaisin, kun äiti onkin raitis. Se ei olekaan enää se viisivuotias, joka hallinnoi siivouspuolta.”

Alkuaikana Riikan pinna paloi usein. ”En pystynyt ottamaan yhtään palautetta vastaan. Raivostuin, ja mun teki mieli hakata joku”, hän sanoo. ”Pikku hiljaa tajusin, että palaute on mulle lahja. Ryhmästä mä saan peilin omalle käyttökselleni. Enhän mä näe itse omaa toimintaani, mutta se ryhmässä oleva frendi näkee ja antaa palautetta. Ja sitä kautta mä pystyn muuttumaan.”

Nyt Riikka on ollut täysin raittina hieman yli kaksi vuotta eikä hän enää asu Pyy-yhteisössä. Kesällä 2014 hän muutti tyttärensä kanssa omaan asuntoon.

”Kun lähdin täältä Pyy-talosta, mulla oli tukiverkosto valmiina. Se oli erittäin tärkeää. Mutta vieläkin mun on hoidettava itseäni ja taisteltava”, hän sanoo.

PYY-YHTEISÖ ON TOIMINUT vuodesta 1997 lähtien. Yhteisössä asuu vuosittain keskimäärin 15–20 perhettä, ja hoitojaksojen pituus vaihtelee puolesta vuodesta reilusti yli vuoteen. Asiakkaat tulevat ympäri Suomea, yleensä kuntien päihdetyöntekijöiden tai lastensuojeluviranomaisten lähettäminä.

”Monille tämä on viimeinen etappi. Heille sanotaan, että jos et lähde kuntoutukseen, lapset otetaan huostaan”, ohjaaja Tanja Kuikka sanoo.

Riikka on poikkeus säännöstä. Hän oli ollut pitkään tekemisissä lastensuojeluviranomaisten kanssa, mutta hänen lastaan ei uhannut huostaanotto. Riikka huolestui itse itsestään ja hakeutui siksi hoitoon. Takana oli kymmenen vuotta Subutexin käyttöä, minkä lisäksi hän käytti tuohon aikaan amfetamiinia, kanabista, psykedeelisiä huumeita ja erilaisia lääkkeitä.

”Olin todella vainoharhainen. En jaksanut enää. Äitini sanoi, että sä kuolet kohta”, Riikka kertoo.

Riikka vietti nuoruutensa pienellä paikkakunnalla itäisessä Suomessa. Hän ei halua kertoa tarkemmin kasvuolosuhteistaan, mutta niillä oli osansa hänen päihdekierteensä syntymiseen.

”Muistan ihannoineeni päihdekirjoja jo lapsena. Mä mietin, että musta tulee isona narkkari.”

Päihteiden käyttö alkoi 14-vuotiaana. Aikuistuttuaan Riikka muutti suurempaan kaupunkiin, jossa aineita oli

helpommin saatavilla. Se ei ollut hyvä idea.

”Siellä se leivahti käsistä”, hän sanoo.

Riikka onnistui kuitenkin hankkimaan itselleen sosiaalialan koulutuksen ja työpaikan. Hän eli pitkään kaksoiselämää ja pystyi salaamaan huumeiden käyttönsä myös lastensuojeluviranomaisilta.

”Valehtelin niin sujuvasti, että mua uskottiin.”

Ensimmäisen kerran Riikka yritti päästä kuiville vuonna 2009. Hän alkoi käydä kahdentoista askeleen ohjelmaan perustuvan ryhmän tapaamisissa. Jokaisen kokouksen jälkeen hän lähti hankkimaan lisää aineita.

Vasta Pyyssä Riikka onnistui raitistumaan. Hän arvioi, että vertaistuellalla oli hänen toipumisessaan suurin merkitys: oli motivoivaa puhua sellaisen ihmisen kanssa, joka oli elänyt samanlaista elämää ja onnistunut pääsemään siitä irti. Mutta myös ohjaajat saavat Riikalta kiitosta. Heidän kanssaan Riikka joutui puhumaan asioista, jotka hän oli siihen asti sysinyt pois mielestään.

”Täällä käydään koko oma elämä läpi ja myös lapsen elämä, kaikki se, mitä se on joutunut näkemään.”

Pyy-kuntoutuksen aikana Riikalla oli terapeutista tukea myös talon ulkopuolella. Hän uskoo, että asuinaluepuolella vaihtaminenkin auttoi raitistumisessa. Vanhassa kotikaupungissa vanhat kaverit olisivat olleet liian lähellä. Helsingistä hän ei tuntenut ketään.

Kun päihteet jäivät, muutos näkyi myös hänen tyttäressään.

”Olin aiemmin ollut aina kulmat kurtussa, vihainen ja aggressiivinen. Totta kai se oli näkynyt myös tyttäressäni. Nyt hänellä menee oikein hyvin.”

KAIKILLE PYYN ASUKKAILLE ei ole käynyt yhtä hyvin kuin Riikalle. Retkahduksia tapahtuu, ja joskus Pyyssä asuvia lapsia otetaan huostaan. Jotkut jättävät hoidon kesken ja palaavat entiseen elämäänsä.

Ohjaajat pitävät kuitenkin onnistumisprosenttia hyvänä. Arvio perustuu näppituntumaan.

”Kun yhteisö on todella vahva, se nostaa sellaisenkin ihmisen, joka ei missään muualla kuntoutuisi”, sanoo ohjaaja **Hannu Rätty**.

Harri Rätty sanoo, että vahva yhteisö voi nostaa toivottamankin lentoon.

> In Memoriam

Inkeri Tamminen

★ 27.7. 1914 † 20.1. 2016

Sisar Inkeri tuli oppilaaksi Diakonissalaitokselle 1936, otettiin koesisareksi 1938 ja vihittiin diakonissaksi 1944. Vuosina 1941–1944 hän oli puolustusvoimien palveluksessa.

Sodan päätyttyä sisar Inkeri täydensi opintojaan kasvatustieteellisillä ja hallinnollisilla opinnoilla. Hän myös hanki uutta osaamista diakonialaitoksista Pohjoismaista, Saksasta ja Sveitsistä. Uuden tiedon kanssa hän tuli takaisin Diakonissalaitoksen sairaanhoitajoukon opettajaksi ja myöhemmin sen johtajaksi. Apuhoitajakoulun opettajana hän toimi vuosina 1960–1963.

Pitkäaikaisin tehtävä oli kuitenkin Diakoniaopiston oppilaskodista vastaaminen vuosina 1963–1976. Monet opiskelijasukupolvet muistavat kiitollisuudella sisar Inkerin hyvää kasvatusta ja huolenpitoa.

Sisar Inkerin valitsema koe-

sisarlaus: ”Minun armoni riittää sinulle. Voima tulee täydelliseksi heikkoudesta.” 2 Kor. 12:9.

Maj-Britt Björkman

★ 24.6. 1935 † 1.1. 2016

Syster Maj-Britt kom som elev till Diakonissanstalten 1955, upptogs till provsyster 1956 och vigdes till diakonissa 1959. Efter avslutade studier tjänade syster Maj-Britt vid Diakonissanstaltens sjukhus, varefter hon fick tjänst som församlingssyster i Ingå församling. Denna tjänst blev hon trogen ända fram till sin pensionering.

Syster Maj-Britts provsysterord: ”Frukta inte, ty jag är med dig. Var ej försagd, ty jag är din Gud.” Jes. 41:10

Taimi Toivanen os. Pasanen

★ 6.9. 1928 † 22.10. 2015

Sisar Taimi tuli oppilaaksi Diakonissalaitokselle 1953, otettiin koesisareksi 1954 ja vihittiin diakonissaksi 1957. Valmistumisen

jälkeen sisar Taimi palveli sekä Diakonissalaitoksen sairaalassa että sen lastensairaalassa. Seurakuntasisaren työtä hän teki Pornaisen ja Sukevan seurakunnissa sekä sairaanhoitajan työtä Vieremän vanhainkodissa ja Sukevan keskusvankilassa. Pitkäaikaisin työpaikka oli sisar Taimilla Sukevan seurakunnassa, josta hän jäi eläkkeelle 1988.

Sisar Taimin valitsema koesisarlaus: ”Minun armoni riittää sinulle. Voima tulee täydelliseksi heikkoudesta.” 2 Kor. 12:9.

Velvy Forsman

★ 1.1. 1917 † 17.1. 2016

Syster Velvy kom som elev till Diakonissanstalten 1937, upptogs till provsyster 1939 och vigdes till diakonissa 1945. Hon tjänade i försvarsmaktens tjänst åren 1941-1944. Efter en kort tid vid Diakonissanstaltens sjukhus, kom hon som församlingssyster till Kyrkslätt. Sin längsta tjänstgöring gjorde syster Velvy i Va-

sa svenska församling där hon tjänade från år 1950 fram till år 1976 då hon pensionerades.

Syster Velvys provsysterord: ”Trofast är han som kallar eder; han skall ock utföra sitt verk.” 1 Tess. 5:24.

Taimi Sillanpää

★ 15.7. 1932 † 11.2. 2016

Sisar Taimi tuli oppilaaksi Diakonissalaitokselle vuonna 1953, otettiin koesisareksi 1954 ja vihittiin diakonissaksi 1957. Valmistumisensa jälkeen hän palveli Diakonissalaitoksen sairaalassa eri vuodeosastoilla. Vuonna 1958 hän siirtyi laboratoriotyöhön, erikoistui sille alalle ja sai apulaisosastonhoitajan pätevyuden. Laboratoriotyötä hän teki Diakonissalaitoksella aina vuoteen 1990, jolloin hän jäi eläkkeelle.

Sisar Taimin valitsema koesisarlaus: ”Ohjaa minut totuuteesi ja opeta minua, sinä Jumalani, auttajani! Sinuun minä luotan aina.” Ps. 25:5.

> Kirjat

Huomaatko uskovasi?

Saku Tuominen ja Annamari

Heikkilä kertovat kirjansa alkusivulla, että he toivovat kirjansa myös ärsyttävän lukijaa. Erittäin ärsyttävä toive – se sisältää itsevarman uskomuksen, että kirja ärsyttäisi monia.

Oikeasti kirja pyrkii väistämään sellaiset self help -ohjeet, jotka monia ärsyttävät. ”Emme halua kertoa, miten asiat ovat, koska emme tiedä”, kaksikko kirjoittaa. Tuosta ihan-vain-vähän ärsyttävästä lauseesta tulee mieleen, että Uskonko-kirja kertoo sanomansa niin älykkään nöyrällä kierteellä, että kukaan ei pysty lyömään vastapalloon. Siis sanovat, mitä kannattaisi miettiä, mutta eivät missään tapauksessa, miten kannattaisi miettiä. Paitsi vähän. Mutta sekään ei sovi kaikille.

Annamari Heikkilä,
Saku Tuominen:
Uskonko.
Otava, 2016.

Kirjan ydinajatus on vastaan sanomaton: käyttäytymisemme, elämän pienet ja isot valinnat perustuvat uskomuksille enemmän kuin aina muistamme ajatella. Uskomukset koskevat itseämme,

muuta maailmaa ja suhdettamme näihin. ”Epäonnistun aina, ihmisen tarvitsee lihaa elääkseen, Suomi ei koskaan voita jääkiekon maailmanmestaruutta.”

Näistä yksittäisistä uskomuksista muodostuu sitten uskomusjärjestelmiä, jotka ohjaavat meitä huomaamattamme. Se ei ole itsessään paha tai hyvä asia. Mutta jotkut uskomukset ovat meille haitallisia.

Mistä päästäänkin uskomusten muuttamiseen. Kirjanen sanallistaa pienessä tilassa: uskomuksia voi muuttaa, mutta se on hidasta eikä yleispäteviä neuvoja ole. Kirjoittajat todistavat, että pelkällä lukemisella muutosta ei tule. Muutos parempaan syntyy toistuvien, pientenkin tekojen ja ympärillämme näkyvien hyvien esimerkkien kautta.

Itse uskon näkeväni kirjoittajien kierteiden taakse, joten kirja ei lopulta ärsytä. Se on hauska muotoiltu, naseva puheenvuoro isoista kysymyksistä.

Yhdeltä kantilta teos on vakavan ajankohtainen. Siinä muistutetaan perustavanlaatuisesta psykologisesta viastamme: uskomuksilla on tapana vahvistua, sillä etsimme ja huomaamme maailmasta niitä vahvistavia yksityiskohtia. Viime aikojen yhteiskunnallisessa keskustelussa tämä on näkynyt esimerkiksi väittelynä siitä, kummat ovat pahempia: rasisitit vai maahanmuuttajat.

Uskonko-kirja vinkkaa itsetutkiskelun sopivan lääkkeeksi moneneen. Entä miten puretaan ryhmien uskomuksia? Senkin kirjan haluaisin lukea.

Riku Siivonen

Karin Strandberg

Johtava diakonissa
Ledande diakonissan

En bro över mörka vatten

VÄRSOLEN FLÖDAR in genom höga fönster i Diakonissanstaltens kyrka. Äldre och yngre diakonissor samlas här till Gemenskapsdagar. De äldres antal överväger. Framme i kyrkan finns en samling trummor, ljudförstärkare, sladdar och elgitarer. Den grupp som skall berika gemenskapsdagarna med musik, består av ungdomar som själva färdats över många mörka vatten, och som också sett sina jämnåriga försvinna i det mörka. Deras kamrater, här i gruppen "Munkkisaaren bändi" – sjunger med det självupplevdas djupa äkthet. De sjunger den text de själva skrivit och spelar den musik de själva komponerat till en kompis begravning: "Elämä kantaa!" Elgitarer och trummor på full volym förstärker deras budskap – elämä kantaa – livet bär! – Detta gäller också deras eget liv, trots mörker och svårigheter. En del av förklaringen till deras budskap, finns att söka i artikeln om "Munkholmens asylsökande" som Anja Snellman skriver i detta nummer av tidningen Viesti.

Musik kan vara en bro över mörka vatten, och musik kan vara en bro mellan olika generationer. Applåderna ville aldrig ta slut i kyrkan. Jag vet inte vem som var lyckligast – ungdomarna som fick en upplevelse av att ha lyckats - eller de äldre som fick ta del av deras musik.

VID VÄRENS Gemenskapsdagar diskuteras "En människovärdig vård i livets slutskede". Livets slutskede är inte alltid förknippat med ett långt liv. En ung människa kan också leva livets slutskede. Det enda vi med säkerhet vet, är att vi alla har detta skede framför oss. Då önskar vi en människovärdig vård, att någon finns nära, att någon symboliskt bär oss över de mörka vattnen. En vän, en vårdare eller mähända en tro och förtrostan på, att Gud själv bär genom mörker till ljus.

När man i vårt land diskuterar kring vård i livets slutskede, kommer också frågan om det unika människovärdet att aktualiseras. När resurserna blir knappare, och man tvingas till prioriteringar i vården, blir de etiska frågorna allt mer brännande. Vem får i framtiden möjligheten att sjunga: Livet bär?

Silta yli synkän virran

KEVÄTAURINKO VIRTAA sisään Diakonissalaitoksen kirkon korkeista ikkunoista. Vanhat ja nuoret diakonissat ovat koolla Yhteyspäivillä. Vanhojen määrä hallitsee. Kirkon etuosassa on rummut, äänenvahvistin, johto ja sähkökitaroita. Yhteyspäiviä musiikillaan rikastuttava ryhmä koostuu nuorista, joita on tuotu yli monien synkkien virtojen ja jotka itse ovat nähneet ikätoveriensä katoavan pimeään. Heidän kaverinsa, Munkkisaaren bändi, laulaa itsekoetun syvällä aitoudella. He laulavat tekstiä, jonka ovat kirjoittaneet, ja soittavat musiikkia, jonka ovat säveltäneet ystävänsä hautajaisiin: "Elämä kantaa!" Täysillä soivat sähkökitarat ja rummut vahvistavat heidän sanomaansa: elämä kantaa. Tämä pätee myös heidän omaan elämäänsä pimeydestä ja vaikeuksista huolimatta. Yksi selitys heidän sanomalleen löytyy tässä Viesti-lehdessä olevasta Anja Snellmanin artikkelista Munkkisaaren turvapaikanhakijat.

Musiikki voi olla silta yli synkän virran, ja se voi olla silta sukupolvien välillä. Suosionosoitukset eivät ota loppuakseen kirkossa. En tiedä, ketkä mahtoivat olla onnellisimmat – nuoret, jotka saivat onnistumisen elämyksen, vai vanhat, jotka saivat nauttia heidän musiikistaan.

TÄMÄN KEVÄÄN Yhteyspäivillä keskustellaan ihmisarvoisesta saattohoidosta. Elämän päätösvaihe ei aina liity pitkään elämään; nuorikin ihminen voi elää elämänsä päätösvaihetta. Tiedämme varmasti vain sen, että tämä vaihe on meillä kaikilla edessämme. Silloin toivomme ihmisarvoista hoitoa: että joku on lähellä, että joku vertauskuvallisesti kantaa meidät yli synkän virran. Ystävä, hoitaja tai ehkä usko ja luottamus siihen, että Jumala itse kantaa meidät pimeyden läpi valoon.

Kun maassamme keskustellaan saattohoidosta, aktualisoituu myös kysymys ainutkertaisesta ihmisarvosta. Kun resurssit niukentuvat ja hoidossa joudutaan priorisoimaan, tulevat eettiset kysymykset yhä polttavammiksi. Kuka saa tulevaisuudessa mahdollisuuden laulaa: "elämä kantaa"?

Olga elättää perheen kerjäämällä ja keräämällä pulloja Suomessa.

Olgan kotikylä, Valea Seacă, sijaitsee Itä-Romanian maaseudulla. Olga meni teini-iässä naimisiin ja sai pian ensimmäisen lapsensa. Hän ei osaa lukea tai kirjoittaa eikä töitä kotimaasta löydy. Nyt hän on 36-vuotias, kuuden lapsen äiti ja yhden isoäiti.

Helsingin Diakonissalaitoksen ja Helsingin seurakuntayhtymän kummikylähanke auttaa naisia ja lapsia Olgan kotikylässä. Olgan suurin toive on, että lapsilla olisi ruokaa, vaatteita ja mahdollisuus käydä koulua.

**Tue kummikylähanketta!
Lahjoita tilille
FI51 2065 1800 1082 98.
Viestikenttään tunnus
"kummikylä".**

Helsingin Diakonissalaitoksen Kannatusyhdistyksen
keräyslupa: POL-2014-16146, myönnetty 11.3.2015

**HELSINGIN
DIAKONISSALAITOS**

**HDL.FI > PALVELUT
> KEHITTÄMISHANKKEET > HIRUNDO**